

UNIVERZITA PARDUBICE

FAKULTA FILOZOFICKÁ

Dějiny farnosti Holice v 19. století pohledem farní kroniky

Martina Novotná

Bakalářská práce

2015

Zadání práce

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martina Novotná**
Osobní číslo: **H13368**
Studijní program: **B7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Spisová a archivní služba**
Název tématu: **Dějiny farnosti v 19. století pohledem farní kroniky**
Zadávající katedra: **Ústav historických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Úkolem je na základě farní kroniky jako hlavního pramene zpracovat dějiny římskokatolické farnosti s důrazem na důležité události konkrétního místa, kostela, fary a sociální vazby. K úspěšnému zvládnutí tématu je třeba znát zejména stav archivního fondu dané farnosti, případně stav archivního fondu obce nebo školy a přiměřeně je využít ke zpracování tématu. Studium pramenů je třeba doplnit odpovídající odbornou literaturou (církvní dějiny) a literaturou mapující daný region, dějiny obce apod.

Forma grafických prací:
Forma pracovní správy:
Forma zpracování bakalářské práce: **tiskněná**
Seznam odborné literatury:

Z.H. Nejšpor, *Náboženství na prahu nové doby. Česká lidová zbožnost 18. a 19. století*, Praha 2006.
Rudolf Zuber, *Osudy moravské církví v 18. století I-II*, 2003.

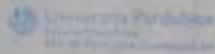
Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Zuzana Pavelková Čevelová, Ph.D.**
Ústav historických věd

Datum zadání bakalářské práce: **30. března 2015**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. března 2016**

prof. PhDr. Karel Špaňhel, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Žalost, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2015

Prohlášení

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše. Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne

Poděkování

Děkuji své vedoucí práce Mgr. Zuzaně Pavelkové Čevelové Ph.D. za pomoc a odborné vedení při vypracovávání mé bakalářské práce. Také bych chtěla poděkovat Mgr. Filipu Janákovi a PhDr. Radku Martinkovi Ph.D. za dovolení nahlédnout do farní kroniky. Děkuji celé své rodině za podporu a pomoc při zpracování mojí bakalářské práce.

Anotace

Práce pojednává o historii farnosti Holice v Čechách. V první části je uvedena historie Holic, ve druhé části je popsána holická fara a její duchovní. Třetí část se zabývá kostelem svatého Martina, jeho opravami a opravami jiných památek. Po této kapitole navazuje život obyčejných lidí, jaké slavnosti slavili, jakých událostí se účastnili a co ovlivňovalo jejich každodenní život. Poslední kapitola se zabývá 20. stoletím.

Klíčová slova

Holice v Čechách, fara, farnost, duchovní, kostel, svatý Martin

Annotation

The work deals with the development of the parish Holice in Bohemia. The first part deals with the history Holic, in the second part describes Holická parish and its spiritual, St. Martin's Church and its patches and other monuments. The last chapter deals with the 20th century.

Keywords

Holice in Bohemia, rectory, parish, spiritual, church, St. Martin

Obsah

ÚVOD	1
1 MĚSTO HOLICE OD VZNIKU PO SOUČASNOST	3
1.1 Vývoj a historické změny od počátku do druhé poloviny 19. století	3
1.2 Rozvoj města od druhé poloviny 19. století	6
2 DĚJINY HOLICKÉ FARNOSTI.....	11
2.1 Holická farnost a její duchovní od roku 1642 do první poloviny 19. století	11
2.2 Holická farnost a její duchovní od druhé poloviny 19. století.....	13
3 Kostel svatého Martina.....	17
3.1 Opravy kostela.....	19
3.2 Opravy památek	23
4 Každodenní život.....	28
4.1 Obecné politické události	28
4.2 Slavnosti	31
4.3 Úmrtí	33
4.4 Škola.....	35
4.5 Slavnostní Svěcení ve farnosti Holice a okolí.....	37
4.6 Svaté misie	40
4.7 Sjezdy	41
4.8 Vizitace.....	43
5 Události ve farnosti ve 20. století.....	46
Závěr.....	51
Resumé.....	52
Literatura a prameny	53
Seznam příloh.....	58
Přílohy	59

ÚVOD

Moje práce se bude zabývat historií farnosti Holice a jejího vývoje z pohledu farní kroniky. Nejdůležitějším pramenem, o který se budu opírat, je farní kronika Holic. Dále nahlédnu do fondu farního úřadu Holic, který je zpracovaný a nachází se ve Státním okresním archivu Pardubice. Další literatura zabývající se touto obcí, je dostupná v místní knihovně.

Cílem této práce je popsat historii farnosti v Holicích, historii města Holice a přiblížení života obyčejných lidí. Život těchto lidí bude nastíněn z pohledu farní kroniky. Záměrem bude získat ucelený názor na farní život. Farnost v Holicích jsem zvolila, protože zde bydlím, a tudíž je pro mne seznámení s životem věřících zajímavé. Z historie města Holice a zdejší farnosti budou vybrány kapitoly, které jsou pro tuto práci stěžejní.

Pro svoji práci Dějiny farnosti Holice v Čechách v 19. století pohledem farní kroniky jsem si zapůjčila kroniku fary Holické, kterou spravuje farnost Holice. Kronika je kniha o rozměrech 50x30x10 cm, napsaná na ručním papíru a svázaná do pevné vazby s imitací kůže s nápisem „Pamětní kronika“. Po otevření kroniky vidíme obsah, podle kterého by měla být kronika rozdělena do deseti kapitol. Ze začátku je psána podle těchto naznačených kapitol, ale později se tyto kapitoly ztrácejí v souvislém textu, některé zápisy jsou napsány tak, že je nelze ani přečíst. Kronika začíná topografií, historií, seznamem farářů. Jednotlivé kapitoly se prolínají a nejsou již tak přehledně oddělené. Je zajímavé, že jsou v kronice uvedeni faráři od roku 1642, ale nejsou k nim bližší informace o jejich životě a působení. Od druhé poloviny 19. století se kronika o životě farářů zmiňuje podrobněji. Kronika má popsaných přibližně 540 stran. Podle druhu písma, slohu i obsahu lze poznat, že kroniku napsali různí kněží. Události jsou popsány a uváděny průběžně podle toho, kdo a jak je zapisoval. Některé jsou obsáhlé a s podrobnostmi jako oprava kostela v Holicích v roce 1932 a vizitace, která se konala v roce 1899, jiné zápisy jsou napsány jednoduše a skromně. Kronika je ze začátku napsaná německým jazykem na pravé polovině strany. Druhá, levá polovina strany, pravděpodobně sloužila k doplnění nebo ke změnám v zápisu. Zápisy v kronice jsou napsány německým jazykem, od roku 1876, kdy v Holicích působil Jakub Jindra, jsou napsány převážně českým jazykem. Dále jsou zápisy napsány jak německým jazykem, tak i českým jazykem, některé zápisy jsou napsány latinským jazykem.

Na základě literatury jsem práci rozdělila do pěti kapitol. V první kapitole se zaměřím na historii města Holice od vzniku až po současnost. V druhé kapitole uvedu dějiny holické farnosti.

Tato kapitola se bude věnovat farářům a duchovním, kteří na faře působili od roku 1642 do 1946. Ve třetí kapitole popíšu kostel svatého Martina, budu věnovat pozornost opravám samotného kostela svatého Martina a zabývat se opravami památek, které spadají pod správu farnosti. Čtvrtá kapitola uvede události ovlivňující farnost, ale i události každodenního života obyvatel Holic, kteří byli nedílnou součástí farnosti. V páté kapitole pak budu hovořit o následujících letech.

1 MĚSTO HOLICE OD VZNIKU PO SOUČASNOST

Město Holice se rozkládá ve východní části pardubického okresu, v mělkém údolí potoka pojmenovaném Ředička. K městu přiléhají části Staré Holice, Koudelka, Kamenec, Podlesí, Podhráz a Roveňsko, které bylo založeno v josefínském období.¹

Obyvatelstvo se od dávné minulosti zabývalo zemědělstvím, což si zachovalo po celý čas až do současnosti. Později se zde začal rozvíjet průmysl, a tak mají dnes Holice charakteristický průmyslově-zemědělský charakter.

Město Holice leží při hlavní silnici mezi Hradcem Králové a Svitavami. Městem prochází silniční trasa z Pardubic do Rychnova nad Kněžnou.²

Holice jsou rodištěm cestovatele doktora Emila Holuba, který podnikl dvě výpravy po jižní Africe v letech 1872 – 1879 a 1883 – 1887. Z těchto cest pořídil rozsáhlou přírodovědnou a etnografickou sbírku. Některé ze sbírek byly věnovány Holicím a jsou vystaveny v Africkém muzeu.³

1.1 Vývoj a historické změny od počátku do druhé poloviny 19. století

Holice byly založeny na místě hlubokého hvozdu řečeného „Království“, který na rozkaz krále počali v 13. století kácet kolonizátoři, aby mohli založit nové osady.⁴ Lesy se mýtily a od slova „mýtiti“ (holiti) povstalo slovo „Holice“.⁵

Území kolem současného města bylo osídlováno až na konci 13. století, kdy vznikaly tzv. lánové vsi. Jednou z nich byla roku 1336 osada, pojmenována podle svého lokátora (zakladatele) Ekleina, Ekleinsdorf. Ekleinsdorf patřil do chvojnovského panství, jehož majitelem byl Jan Lucemburský. První historicky doložená zmínka o Holicích pochází z roku 1336, kdy dobrodružný český král Jan Lucemburský zastavil městečko Vysoké Chvojno a několik vesnic (mezi nimi i Holice a Pertolvice) proboštu vyšehradskému Pertholtovi, Janovi a Jindřichovi, bratřím z Lipé. Roku 1340 získal Chvojnovské panství příbuzný pánů z Lipé-Jindřich z Lichtenburka.⁶

¹ HLADÍK, Pavel. *Holice 1336 – 1986*. Holice: Kulturní dům, 1986. Nestránkováno. Vychází k 650. výročí města jako obrazový doprovod publikace Holice – kapitoly z historie města.

² *Holice : Turistický průvodce*. Holice : Město Holice, 1996. Nestránkováno.

³ Tamtéž.

⁴ HLADÍK, Pavel. *Holice: Kapitoly z historie města Holice*. Kulturní dům, 1980. s 5.

⁵ Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836. s. 57.

⁶ HLADÍK, Pavel. *Holice 1336 – 1986*.

Od roku 1349 se poprvé osada píše českým jménem Holicz, latinsky zvaná Eklinivilla. Holice patřily s okolními vesnicemi ke chvojnovskému panství, které bylo královským panstvím.⁷

V polovině 14. století přešlo celé panství na pány ze Šternberka, z nichž někteří pobývali v Holicích. Po nově zbudované tvrzi se začali páni ze Šternberka psát Holičtí ze Šternberka. Tvrz chvojnovská však začala upadat a za husitských válek zanikla úplně. Holice byly v této době, za Jaroslava Holického, povýšeny na městečko. Z tohoto rodu vzešli bratři Smil a Aleš, kteří zasahovali významně do dějin v husitských dobách. Smil Holický po upálení Husově (1415) byl věrný straně podobojí. Jeho dcera Kunka se provdala za budoucího českého krále Jiřího z Poděbrad. Mladší bratr – Aleš Holický – vynikl jako státník. Stál na straně Zikmundově, ale na Časlavském sněmu přešel na stranu Pražanů a na jejich straně se zúčastnil i bitvy u Lipan (1434). Po Zikmundově smrti (1437), až do nástupu nového krále Albrechta Habsburského (1438), byl zvolen správcem Českého království.⁸

Po husitských válkách nastaly změny ve vlastnictví statků a roku 1481 byl novým držitelem Holic Neptalim z Frimburka, za něhož městečko získalo robotní úlevy a významná práva.⁹ Město získalo za jeho vlády také svůj znak. Zřídil zde první školu, obecní lázně a pivovar.¹⁰

Dalším majitelem Holic byl od roku 1493 Hynek Bradlecký z Mečkova, který opatřil městečku další privilegia i právo odúmrťí. V roce 1507 prodává holický majetek Vilémovi z Pernštejna.¹¹ Od této doby městečko sdílí osudy s pardubickým panstvím. Za Pernštejnů byla městečku potvrzena všechna výsadní práva a díky prosperitě panství byly opravovány a budovány veřejné stavby jako radnice, školy, kostel, lázně a brány, nastal rozvoj řemeslných cechů.¹² Pardubické panství roku 1560 odkoupil od Jaroslava z Pernštejna král Ferdinand I. pro svého syna Maxmiliána.¹³

⁷ HLADÍK, Pavel. *Holice: Kapitoly*. s 5.

⁸ Tamtéž.

⁹ ROSŮLEK, František Karel, ed. *Pardubicko, Holicko, Přeloučsko: dějinný a místopisný obraz. Díl I., II., Lid, jeho kulturní život a práce*. Vyd. 1. Pardubice : GARN, 2015. s. 89.

¹⁰ KMENT, Miroslav - KAČER, Petr. *Holice*. Holice, 2001.

¹¹ ŠAFAŘÍK, Antonín – POSPÍŠIL, Otokar. *Holice: obraz vývoje a současnosti*. Holice: Antonín Šafařík, 1911. s. 42.

¹² VOREL, Petr. *Páni z Pernštejna: vzestup a pád rodu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy*. Vyd. 2. V Praze: Rybka, 2012. s. 100.

¹³ HLADÍK, Pavel. *Holice 1336 – 1986*.

Rozvoj města přerušovaly některé podstatné události. Za třicetileté války (1618 - 1648) byly Holice vypáleny švédským vojskem (1645) a v letech 1679 – 80 potkaly městečko dvě požární pohromy, při kterých lehl popelem mlýn i obecní pivovar.

Ani jedna z těchto staveb již nebyla obnovena. Za vlády císaře Leopolda I. obdrželo město (4. srpna 1680) i jednu významnou výsadu, kterou bylo právo na tři výroční trhy a trh týdenní.¹⁴

V době panování Marie Terezie (1740 – 1780) se Holic opět dotkly časté války proti pruskému králi Fridrichu II. V roce 1758 došlo na území mezi Holicemi, Velinami a Ostřetínem k bitvě, ve které bylo rakouské vojsko poraženo. Po vítězné bitvě pruský král nocoval na staré poště a jeho vojáci rabovali město a topili si radními knihami. Následně i v roce 1785 – v rámci sedmileté války – vypálila městečko pruská vojska.¹⁵

Město Holice bylo poctěno i několika návštěvami velmi významných osob. V letech 1778 – 1789 se zde několikrát zastavil ke krátkým návštěvám Josef II. Za jeho panování byla založena osada Roveňsko (dnešní sedmá čtvrť), jejíž připojení k Holicím se uskutečnilo v roce 1850.¹⁶ V roce 1833 navštívil město panovník František II. s manželkou Karolínou, v roce 1836 císař Ferdinand I. Dobrotivý s manželkou Marií Annou Savojskou a roku 1840 arcivévoda František Karel Habsbursko – Lotrinský.¹⁷

Pro vývoj Holic byla důležitá existence cechů, která trvala až do roku 1859. Mezi nejvíce zastoupené patřil cech tkalcovský, který později vymizel a cech novoševcovský. Řemeslníci pracovali pro místní spotřebitele, ale dodávali své výrobky také na trhy v okolních městech. Místní ševci se dokonce podíleli na výrobě vojenské obuvi za napoleonských válek. Rozvíjející se družstvo „Obuvnická jednota“ (1858 – 1866) nedosáhlo vrcholu, ale pod vlivem tovární konkurence pozvolna zaniklo. Pro finanční úvěry byla v roce 1860 postavena občanská záložna.¹⁸

Vzhledem k blízkosti Hradce Králové pocítily Holice v roce 1866 opět kruté dopady války rakousko-pruské. Ke konci června našim městem prošla rakouská vojska směrem ke zmíněnému Hradci Králové, kde začátkem července svedla bitvu s pruskými vojáky. Vzápětí po prohrané bitvě se rakouská vojska chvatně vracela zpět a utábořila se v Holicích. Netrvalo však dlouho a rakouské vojsko bylo vystřídáno vojskem pruským, které obsadilo i blízké okolí.

¹⁴ HLADÍK, Pavel. *Holice: Kapitoly*. s 6.

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ PEŠKA, Lukáš - FORMÁNEK, Ladislav. *Odhalení pomníku T. G. M. a návštěva prezidenta Václava Klause v Holicích*. 1.vyd., Holice : Peška, 2003. s 5.

¹⁸ HLADÍK, Pavel. *Holice 1336 – 1986*.

Holičtí obyvatelé se snažili co nejvíce uspokojit požadavky obou armád, aby nedocházelo k drancování města a okolí. Obyvatelé se tak vydali ze svých zásob a ceny potravin začaly stoupat. Tyto pobyty vojsk měly i materiální újmy, kdy byly poškozeny nemovitosti. Dne 10. července projel městem pruský král Vilém I. s kancléřem Bismarckem, aby si prohlédli bojiště z roku 1758. Následně pruské jednotky opustily Holice.¹⁹

1.2 Rozvoj města od druhé poloviny 19. století

Po prožitých útrapách se ve druhé polovině 19. století začalo město Holice pozvolna zotavovat. Nastal rozvoj průmyslu, dopravy, společenského života, rozrůstalo se školství, sociální i zdravotní záležitosti. Začalo se s úpravami náměstí a přilehlých ulic. Vzniká i několik spolků, např. zpěvácký spolek Neptalim (1862), pěvecký a hudební kroužek Hlahol (1923), holická dechová hudba (nepodařilo se zjistit, kdy vznikla, ví se však, že ji v roce 1874 převzal po Františku Horynovi Čeněk Holub), Sokol (1870), sbor dobrovolných hasičů (1875), spolek divadelních ochotníků Klicpera (1880), Beseda Občanská (1881), Beseda Řemeslnická (1882-1896) a Beseda Hospodářsko-čtenářská (1883).²⁰

Významnou roli v životě města hrají železnice a autobusy. Stavba železniční dráhy z Heřmanova Městce přes Chrudim do Borohrádku (1899) byla pro Holice nesmírným přínosem. Pro hospodářský vývoj města byla důležitá místní železniční dráha především na úseku Chrudim – Holice. Koncese byla vydána v květnu 1897, provoz na nové trati byl slavnostně zahájen 25. září 1899.²¹

Rovněž autobusová doprava se zapsala významně do historie města. Dne 13. května 1908 zahájila provoz první autobusová linka v Čechách na trase Holice – Pardubice – Bohdaneč. Následně byly zavedeny linky do Vysokého Mýta, Dašic a Hradce Králové. V roce 1908 zřídil Dopravní podnik města Pardubic také poštovní autobusovou linku Pardubice - Holice. Přes město nyní prochází několik autobusových linek, které spojují Holice s důležitými místy v Čechách a na Moravě.²²

Další vývoj Holic narušila první světová válka (1914 – 1918) a válečné běsnění, které si vyžádalo sto dvacet osm holických obětí. Vznik Československé republiky byl impulzem k dalšímu rozvoji.

¹⁹ HLADÍK, Pavel. *Holice: Kapitoly*. s 15.

²⁰ HLADÍK, Pavel. *Holice 1336 – 1986*.

²¹ KMENT, Václav. *110 let Chrudimsko – Holické dráhy a Holice v datech*. Holice, 2009. Nestránkováno.

²² HLADÍK, Pavel. *Holice 1336 – 1986*.

S výrobou obuvi, kožařského a kopytářského odvětví se začíná rozvíjet strojírenský průmysl – Vinařova továrna na sportovní potřeby, firma „Grafo-Čuda“ zaměřená na výrobu pohlednic, výrobu lyží a saní, kotlárna a vzduchotechnika.²³ Postaveny jsou i nové veřejné budovy, například kino a sokolovna s pozoruhodným stavebním stylem v duchu geometrické moderny.²⁴ Silná místní obec sokolská počala uvažovat o výstavbě vlastního domu již v roce 1905, kdy zakoupila potřebné pozemky. Základní kámen byl položen v srpnu 1912 a celý objekt byl vystavěn podle návrhů a plánů architekta Otakara Novotného.²⁵ Slavnostní otevření se konalo při župním sokolském sletu v srpnu 1913. Budova sloužila ve svém počátku i jako středisko kultury (dnes patří výhradně tělovýchově a sportu pro místní školy a kluby).²⁶ V 1. polovině 20. století bylo město známé svým rozvinutým obuvnickým průmyslem.

Městečko Holice navštívil 24. září 1922 Tomáš Garrigue Masaryk, kterého provázela tehdejší ministr obrany František Udržal²⁷, jenž pocházel ze sousední Dolní Rovně. Při další návštěvě, dne 24. května 1929 Tomáše Garrigua Masaryka provázela opět František Udržal, který se prozatím stal ministerským předsedou.²⁸ Velký rozvoj města začal v roce 1931, kdy byly Holice povýšeny z městečka na město.²⁹

Následný konec republiky, její okupace a 2. světová válka opět rozvoj zastavily. Koncem války, ve dnech 5. a 6. května 1945, povstali holičtí občané za pomoci partyzánů z okolních lesů proti fašistickým okupantům. Po dva dny bránili město proti silným oddílům německé Schörnerovy armády postupujícím na Prahu. Po nasazení těžkých zbraní a bombardování města byl odpor obránců zlomen. Fašisté vypálili zdejší městskou radnici (6. května 1945), drancovali a zabíjeli.

²³ KMENT, Miroslav - KAČER, Petr. *Holice*.

²⁴ PANOCH, Pavel et al. *Slavné vily Pardubického kraje*. 1. vyd. Praha: Foibos, 2009. s. 66.

²⁵ Osobnost měsíce – architekt Otakar Novotný. In *Holické listy: zpravodaj města Holic* 6, 2010, s. 7.

²⁶ <http://www.holice.eu/aktuality-holice/historie-a-soucasnost/item/11-sokolovna.html> [online]. © 2014 [cit. 2015-0-25]. Dostupné z WWW: <http://www.holice.eu/aktuality-holice/historie-a-soucasnost/item/11-sokolovna.html>.

²⁷ František Udržal se narodil 3.1.1866 v Dolní Rovni, zemřel ve věku 72 let po záchvatu mrtvice 24. 4. 1938 v Praze. V letech 1897-1918 poslanec rakouské říšské rady, 1917-1918 první místopředseda její poslancecké sněmovny, 1918 člen Národního výboru československého; 1918-1935 poslanec, 1935-1937 senátor Národního shromáždění; 1918-1920 místopředseda Revolučního Národního shromáždění, 1921-1925 a 1926-1929 ministr národní obrany, 1929-1932 předseda vlády, 1937 ze zdravotních odešel z politického života. Z Prahy byl převezen na statek, kde se narodil, zde se konal pohřeb. Pohřbu se účastnili lidé ze všech blízkých i vzdálených krajů (zúčastnili se i obyvatelé Holic), zástupci československé vlády i armády, zástupci francouzské armády, duchovenstva, Sokola. Po církevním obřadu byl uložen do rodinné hrobky. Zasloužil se o zvelebení roveňského kraje a o lesy Palavicciniho, které byly dány do vlastnictví Družstva pro lesní hospodářství. Státní okresní archiv Pardubice, Archiv města Holic, kniha č. 148, Kronika města Holic z let 1901 – 1948. Nebo také MORÁVKOVÁ-UDRŽALOVÁ, Libuše. *Naše Roveň: vzpomínky Libuše Morávkové Udržalové*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1998. s. 314.

²⁸ PEŠKA, Lukáš - FORMÁNEK, Ladislav. *Odhalení pomníku T. G. M. a návštěva prezidenta Václava Klause v Holicích*. 2003. s 3.

²⁹ SOKA Pardubice, Archiv města Holic, kniha č. 148, Kronika města Holic z let 1901 – 1948.

Toto povstání si vyžádalo oběti padesáti osmi holických občanů a českých i sovětských partyzánů.³⁰ První jednotky Rudé armády vstoupily do města 10. května 1945 a byly všemi obyvateli vítány. Na památku obětem květnového povstání proti fašismu byl, nad společným hrobem na místním hřbitově, odhalen pomník, který je dílem holického rodáka, Národního umělce (titul obdržel v roce 1974)³¹ Josefa Malejovského.³²

Po revolučním roce 1948 došlo k novému rozvoji města Holic. Byly zde zřízeny úřady s okresní působností a došlo i k dalším větším změnám v rozvoji všech oblastí života. Vznikla nová sídlištní výstavba, byla vybudována kanalizace a vodovod, postavena nová část radnice, školy (dvě základní, jesle, mateřské školy, střední vzdělávací školy). Pro mimoškolní činnost dětí byl postaven Dům pionýrů a mládeže, Základní umělecká škola, sportovní hala a stadion, kulturní dům podle návrhu Ing. Imricha, Africké muzeum – památník velkého rodáka a cestovatele Dr. Emila Holuba, které bylo otevřeno 30.4.1966³³, mezinárodní autokemp u rybníka Hluboký a motokrosově závodiště na Poběžovicích.³⁴ V Holicích došlo k rozmachu lehkého průmyslu. Na tradiční obuvnickou výrobu navázal pobočný závod Botana, družstvo Tvar a Snaha. Rozvíjel se hlavně strojírenský průmysl - TOS (Továrna obráběcích strojů), TMS (Továrna mlýnských strojů) a Kovopodnik. Průmyslové podniky Orličan, Triola, Východočeské dřevařské závody, Východočeské cihelny, podnik místního hospodářství Obnova a Okresní stavební podnik. Dobrá práce závodů se projevovala v rozsáhlém exportu výrobků a získání medailí a ocenění na mezinárodních výstavách a veletrzích. Po roce 1948 nastal rozvoj zemědělské výroby, což vedlo v roce 1953 (v Roveňsku) k založení prvního JZD (jednotného zemědělského družstva). Po postupném slučování bylo vytvořeno jedno JZD „Mírová cesta“ na Starých Holicích.³⁵ Městu Holice byla udělena Československá cena míru za hrdinný odboj proti okupantům a za rozvoj města v roce 1971.³⁶

Nové prvky do života města přinesla v roce 1989 i „sametová revoluce“. Došlo k přeměně ekonomického systému, město bylo zkrášleno a modernizováno, město bylo plynofikováno, vystavěna čistička odpadních vod, dům s pečovatelskou službou, rekonstruováno náměstí, budova radnice, polikliniky, hasičského domu, opraveny městské komunikace.

³⁰ *Holice v Čechách*. Holice: Městský národní výbor, 1965. Nestránkováno.

³¹ <http://www.holice.eu/aktuality-holice/vyznamne-osobnosti/item/59-malejovsky-josef.html> [online]. © 2014 [cit. 2016-11-10]. Dostupné z WWW: <http://www.holice.eu/aktuality-holice/vyznamne-osobnosti/item/59-malejovsky-josef.html>.

³² HLADÍK, Pavel. *Holice 1336 – 1986*.

³³ HLADÍK, Pavel. *Africké muzeum Dr. Emila Holuba Holice*. Holice: Kulturní dům města Holic, 2012.

³⁴ KMENT, Miroslav - KAČER, Petr. *Holice*. Holice, 2001.

³⁵ HLADÍK, Pavel. *Holice 1336 – 1986*.

³⁶ HLADÍK, Pavel. *Holice: Kapitoly*. s 16.

Byla postavena nová budova gymnázia, původní budova gymnázia byla postavena v roce 1954 pod názvem střední všeobecně vzdělávací škola.

První vyučování na střední škole – jedenáctileté střední škole s maturitou – začalo ve školním roce 1954/1955.³⁷ Název střední všeobecně vzdělávací škola byl změněn na název gymnázium. Od roku 1869 vznikly dvě samostatné školy: Gymnázium Holice a Základní devítiletá škola Holubova ulice.³⁸ Škola v Komenského ulici se osamostatnila. Zrušením okresních úřadů škola získala další prostory v bývalé soudní budově, kam byly umístěny třídy I. stupně. Dalšího vzdělání se dětem dostávalo v Lidové škole umění (dnes Základní umělecká škola Karla Malicha), která byla otevřena v Holicích roku 1952. Na škole se vyučovalo hře na hudební nástroje, zpěvu, výtvarné výchově a tanci.³⁹ V současnosti péči dětem a mládeži poskytují tři mateřské školy, dvě základní školy – Základní škola Holubova ulice a Základní škola Komenského ulice, Základní umělecká škola Karla Malicha, Dům dětí a mládeže, Střední škola automobilní v Holicích, která nabízí dva studijní obory zakončené maturitní zkouškou a tři učební obory, Gymnázium Dr. Emila Holuba v Holicích.⁴⁰

S rozvojem města vzniklo bytové sídliště „Muška“. O společenský život se stará kulturní dům s divadelním sálem, kinem, galerií a městskou knihovnou (knihovna vznikla roku 1845). Na rozvoji kultury se podílejí místní školy a jejich soubory, Junák, programy pro seniory, které připravuje Klub důchodců.⁴¹

Holice jsou proslulé sportem, hlavně proslaveny byly především motokrosem, závody různé výkonnostní úrovně, které se konají od roku 1951 v Poběžovické kotlině. O sportovní dění se starají spolky Sokol a TJ Jiskra (tělovýchovná jednota Jiskra), které zajišťují sportovní oddíly basketbalu, fotbalu, florbalu, volejbalu, nohejbalu, stolního tenisu, atletiky, cyklistiky, klub historických kol, klub kopané, horolezecký a turistický klub, automotoklub a radioklub. Pro volný čas jsou tu spolky Základní organizace Českého svazu chovatelů, která pořádá výstavy domácích hospodářských zvířat, holubů i exotických zvířat. Dále Základní organizace Českého svazu zahrádkářů, Český rybářský svaz, Český svaz včelařů, Myslivecké sdružení, Kynologický svaz, Radioklub OK1KHL, který si získal věhlas v celé Evropě.

³⁷ HLADÍK, Pavel. *Holice 1336 – 1986*.

³⁸ KMENT, Miroslav - KAČER, Petr. *Holice*. Holice, 2001.

³⁹ HLADÍK, Pavel. *Holice: Kapitoly*. s 26 – 27.

⁴⁰ KMENT, Miroslav - KAČER, Petr. *Holice*. Holice, 2001.

⁴¹ <http://www.holice.eu/aktuality-holice/spolky-a-sdruzeni/item/246-klub-d%C5%AFchodc%C5%AF.html> [online]. © 2014 – 2016 [cit. 2016-11-10]. Dostupné z WWW: <http://www.holice.eu/aktuality-holice/spolky-a-sdruzeni/item/246-klub-d%C5%AFchodc%C5%AF.html>.

Sbor dobrovolných hasičů, vlastní organizace založena 1875, získal cenu města a podílí se na tradičním průvodu maškar.⁴²

V Holicích byl dne 27. května 2003 slavnostně odhalen památník prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka, který navštívil Holice v roce 1922 a 1929. Této slavnosti se účastnil i tehdejší prezident České republiky Václav Klaus s manželkou Livií.⁴³ Od roku 2006 do roku 2013 byla celkově zevnitř i zvenku opravena budova sokolovny.⁴⁴ Od roku 2006 do roku 2008 byl okolo Holic postaven jihozápadní obchvat, dlouhý 4,2 km, ze směru od Hradce Králové do Brna. Obchvat odvedl z centra nákladní dopravu a ulevil místním komunikacím.⁴⁵ V roce 2015 byla postavena nová Základní umělecká škola Karla Malicha.⁴⁶

⁴² KMENT, Miroslav - KAČER, Petr. *Holice*. Holice, 2001.

⁴³ PEŠKA, Lukáš - FORMÁNEK, Ladislav. *Odhalení pomníku T. G. M. a návštěva prezidenta Václava Klause v Holicích*. 1.vyd., Holice: Peška, 2003. s 3.

⁴⁴ <http://www.sokolholice.cz/o-nas> [online]. © 2014 – 2016 [cit. 2015-02-14]. Dostupné z WWW: <http://www.sokolholice.cz/o-nas>.

⁴⁵ <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1431626-obchvat-holic-je-dokonceny-z-mesta-zmizi-nakladni-doprava> [online]. © Česká televize 1996 – 2016 [cit. 2015-02-14]. Dostupné z WWW: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1431626-obchvat-holic-je-dokonceny-z-mesta-zmizi-nakladni-doprava>.

⁴⁶ Karel Malich mladší se narodil 18. října 1924 v Holicích, je to syn pana Karla Malicha staršího který roku 1933 opravil kamennou sochu Panny Marie na náměstí v Holicích. Pan Malich mladší je holický rodák, čestný občan města Holic, významný český sochař, grafik, malíř a kreslíř, působící v Praze. Je úspěšným propagátorem nových uměleckých směrů, účastník mnoha výstav doma i v zahraničí, nositel četných ocenění. Dostupné z WWW: http://www.zusholice.cz/Karel_Malich.html.

2 DĚJINY HOLICKÉ FARNOSTI

První historická zmínka o Holicích pochází z roku 1336. V polovině 14. století přešlo panství na pány ze Šternberka, kteří přenesli jeho správu na novou tvrz v Holicích, postavenou západním směrem od dřevěného kostela.⁴⁷ V roce 1349 je poprvé zmiňován farní kostel svatého Martina, který náležel k děkanátu vysokomýtskému a biskupství litomyšlskému.⁴⁸ Dřevěný farní dům shořel při velkém požáru roku 1680. Nová fara postavena roku 1713 byla také ze dřeva. V roce 1734 došlo k přestavbě farní budovy na kamennou, umístěnou před stavbou kostela.⁴⁹

V dobách husitských byl k faře holické připojen trvale kostel ředický. Tamní fara zanikla a farní stavení bylo prodáno. Fara holická byla v pozdějších dobách spravována kněžími, kteří přijímali podobojí. Po bělohorské bitvě trpěla organizace církevního života nedostatkem kněžstva a stávalo se, že fara holická zůstávala neobsazena a bývala spravována od kněží z okolních far. Na farách působili, vedle domácích a polských světských kněží, také řeholníci.

V roce 1710 byla obnovena fara ve Vysokém Chvojně, k níž náležely vesnice Vysoké Chvojno, Chvojenec, Poběžovice, do roku 1724 též Býšť a Hoděšovice, do roku 1786 i Albrechtice, Nová Ves a Štěpánovsko. Roku 1711 byly připojeny k Holicím vsi Ostřetín, Veliny a Vysoká u Holic, do té doby patřící k farnosti roveňské.⁵⁰

2.1 Holická farnost a její duchovní od roku 1642 do první poloviny 19. století

V této podkapitole se budu zabývat duchovními v Holicích, které rozdělím na dvě části. Farní holická kronika začíná zápisy duchovních od roku 1642. Zápisy jsou psané jednoduchými, skromnými větami a zaznamenávají jen nejdůležitější události. Druhá část začíná od druhé poloviny 19. století. Jednotliví duchovní a jejich zápisy jsou zde více a podrobněji zapsány. Domnívám se, že kroniku pravděpodobně začal psát Jan Zumpe. Podle kroniky se od roku 1642 v holické farnosti vystříдалo celkem 26 duchovních.

⁴⁷ HLADÍK, Pavel. *Holice 1336 – 1986*.

⁴⁸ HLADÍK, Pavel - KMENT, Miroslav. *Holice: Historický lexikon 1336 – 2001*. Holice: Město Holice, 2002. s. 125.

⁴⁹ ŠAFAŘÍK, Antonín – POSPÍŠIL, Otokar. *Holice: obraz vývoje a současnosti*. Holice: Antonín Šafařík, 1911. s. 161.

⁵⁰ Tamtéž.

V letech 1642 – 1662 byl duchovním správcem v Holicích Štěpán Rulikovský, Polák a kvadrián minoritů z Pardubic, který kromě fary holické s filiálním kostelem v Ředících, Vysokém Chvojně a Albrechticích, měl pod správou ještě další fary a kostely. Z podnětu Štěpána Rulikovského byly v Holicích založeny matriky, v nichž byly vedeny zápisy z oblasti, kterou tvořily osady: Albrechtice, Nová Ves, Štěpánovsko, Poběžovice, Vysoké Chvojno, Chvojenec, Ostřetín, Časy, Jelení, Moravany, Litětiny, Platěnice, Slepotice, Roveň, Ředice a Veliny.⁵¹ V letech 1662 – 1665 působil v Holicích minorita Daniel Fuligen.

Od roku 1665 – 1670 spravoval farnost holickou Jiří František Josef Černický z Černčic, v letech 1670 – 1686 František Ondřej Řehák. V období 1686 – 1712 působil na faře Václav Prokop Reinwetter z Reinfeldu. Za něho byla roku 1710 obnovena fara ve Vysokém Chvojně, k níž náležely vesnice Vysoké Chvojno, Chvojenec, Poběžovice, do roku 1724 také Býšť a Hoděšovice, do roku 1786 ještě Albrechtice, Štěpánovsko a Nová Ves. Ves Ředice zůstala při faře holické.⁵² Po smrti faráře Reinwettera (1712) byl v Holicích děkanem do roku 1716 David Benedikt Antonín Štěpánovský z Ehrenbergu. Jeho nástupcem se stal a v Holicích působil až do roku 1753 – farář a vikář Václav Tichý, který měl časté spory s osadníky a dokonce působil mezi katolíky podezřelými z bludařství.⁵³

Další farář, který v letech 1753 – 1793 spravoval faru holickou, byl Daniel Alexius z Lovoce. Za něho byl roku 1786 od Holic odloučen Ostřetín, kde byla zřízena přífařená oblast. K Ostřetínu náležely obce Veliny a Vysoká u Holic. Roku 1787 přibyla k faře holické osada Staré Roveňsko⁵⁴, která původně patřila do Horní Rovně.⁵⁵ V letech 1793 – 1795 byl administrátorem v Holicích Václav Pivoňka, v letech 1795 – 1812 působil jako farář Ondřej Kubín, po něm v roce 1812 administrátor František Lorenc. Dalším farářem a profesorem theologie byl v letech 1813 – 1819 František Matějka. Ještě téhož roku (1819) ho vystřídal administrátor Josef Preolín a krátce poté Jan Zumpe, spravující farnost v letech 1819 – 1830. Na přelomu roku 1830 – 1831 byl administrátor František Wilimer. Po něm následoval holický rodák Ondřej Macas 1831 – 1832 a v letech 1832 – 1833 byl administrátorem František Semonský. Od roku 1833 – 1850 působil v Holicích děkan Karel Štěpánek.

⁵¹ Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 241.

⁵² Tamtéž.

⁵³ Tamtéž.

⁵⁴ Osada Roveňsko byla založena v 18. století Německými kolonisty. Dětila se na dvě části, Staré Roveňsko patřilo k obci Dolní Roveň a Nové Roveňsko k Holicím. Obě části se spojily roku 1955 pod název Roveňsko a tvoří sedmou část města Holic.

⁵⁵ Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 245.

2.2 Holická farnost a její duchovní od druhé poloviny 19. století

Od začátku druhé poloviny 19. století do roku 1852 působil v Holicích administrátor Jan Ruda. Farářem v letech 1853 – 1863 byl Jan Novák⁵⁶ a po něm v období 1863 – 1865 administrátor Antonín Žižinský. Do konce tohoto období máme poměrně malé poznatky o duchovních působících v Holicích, avšak to se rokem 1865 mění.

Od roku 1865 – 1876 působil v Holicích Jakub Jindra, narozen v Litomyšli roku 2.2.1811⁵⁷, po studiích byl vysvěcen a stal se biskupským vikářem. Jakub Jindra byl v předchozích letech kaplanem ve Vysokém Mýtě, farářem v Kostelci u Chrastí a odtud nastoupil v roce 1865 na místo faráře v Holicích. Zastával dokonce funkci poslance na zemském sněmu od roku 1862. Farář Jindra zemřel 7.6.1876 v Holicích je pochován za kaplí na místním hřbitově⁵⁸, jeho hrob zdobí černý litý kříž.⁵⁹ Po jeho smrti – v roce 1876 – se stal administrátorem jeho kaplan, František Mikeš.

František Mikeš působil v Holicích v letech 1876 – 1894. Narodil se v Plotišti u Hradce Králové, v roce 1866 byl posvěcen na kněze a po sedm let působil jako kaplan v Černolivě.

V roce 1894 – 1901 byl ustanoven za faráře František Podhajský. Ten byl v roce 1838 posvěcen na kněze a do Holic byl za kaplana ustanoven jen na několik měsíců v době administrace. Po krátké pomoci v Ostřetíně a v Červeném Kostelci působil v letech 1865 – 1866 v Jablonném u Žamberka jako kooperátor. V letech 1866 – 1871 byl činný v České Třebové jako kaplan a katecheta na národní škole, potom – do roku 1881 – jako kaplan v Chrudimi, pak přešel na Vysoké Chvojno a v roce 1894 byl ustanoven za faráře do Holic. Roku 1901 odešel na odpočinek do Výmyslic na Moravě, kde zemřel (16. prosince 1906). Pouze na jeden rok (1901 – 1902) jej vystřídal administrátor Stanislav Dobruský.

Poté byl farářem ustanoven Ferdinand Zajíček 1902 – 1927, narozený ve Lhotě u Hradce Králové panu Janu Zajíčkovi – učiteli. Vysvěcen na kněze byl 20. července 1873. Nejprve působil jako kaplan v Kopidlně, pak v Dašicích, Veliši u Jičína, v Sadské u Poděbrad, posléze jako farář v Práčově, v Bejšli a od 25. února 1902 působil v Holicích. Roku 1911 byl jmenován biskupským vikářem a děkanem, roku 1921 čestným konzistorním radou, 1922 monsignorem tajným komořím.

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ Historický kalendář. In *Holické ozvěny: zpravodaj města Holic* 6, 2001.

⁵⁸ KMENT, Miloslav. Dvě pozoruhodné osoby měsíce února. In *Holické listy: zpravodaj města Holic* 7, 2011, s. 7.

⁵⁹ ROSŮLEK, František Karel, ed. *Pardubicko, Holicko, Přeloučsko: dějinný a místopisný obraz. Díl I., II., Lid, jeho kulturní život a práce*. 2015. s. 228.

Teprve v roce 1923 byl jmenován skutečným konsistorním radou. Po Zajíčkově, který odešel na odpočinek do Sadské, administroval na holické fáře – pouze jeden rok – pan Alois Urbánek, kaplan holický.⁶⁰

Nastupujícím farářem byl ustanoven František Anděl, působící v Holicích v letech 1928 – 1943. Narodil se 21. září 1890 v Papsíkově u Německého Brodu, na kněze byl vysvěcen v Hradci Králové dne 12. července 1914. Od roku 1914 kaplanoval v Chrudimi a následně od 1917 v Ronově nad Labem, a to až do roku 1926. V téže době působil jako administrátor v Bestvini, Habrech a v Novém Hradci Králové, pak – od listopadu 1926 do března 1927 – jako kaplan na Pouchově. Od 1. dubna 1927 do 30. dubna 1928 byl ustanoven za I. kaplana v Pardubicích. Od 1. května 1928 působil jako farář v Holicích do 31. března 1943, kdy byl přeložen do Českých Libchav u Ústí nad Orlicí. Po něm byl ustanoven za administrátora Vladimír Dobiáš, I. kaplan z Jičína, v Holicích administroval od 1.4.1943 do 30.6.1946.⁶¹

Od roku 1642 do roku 1946 se v holické farnosti vystřídal celkem 26 duchovních. Každý duchovní se zasloužil o rozvoj své farnosti. Žádný z nich to neměl lehké. Každá doba byla jiná a přinášela různé útrapy. Přesto se snažili potíže obyvatel zmírňovat. Bylo to nelehké poslání. Za války obyvatelé museli živit vojáky a drancováním přicházeli o majetek. Po válkách opravovali rozbité domy, obnovovali a obdělávali poničená pole. Ale i přes tyto potíže se místním obyvatelům dařilo, farnost se rozvíjela a lidé ze svých malých prostředků pomáhali při opravách kostela a fary.

Prvním farářem holické farnosti byl v letech 1642 – 1662 Štěpán Rulikovský. Za jeho dvacetiletého působení vznikly matriky, do nichž se zapisovali obyvatelé jejich movitý majetek a další evidenční zápisy, jako byl stav drobného zvířectva. Nejdéle působícím farářem byl Daniel Alexius z Lovoce. Ten zde byl čtyřicet let (1753-1793). Za jeho působení se od Holic odloučil Ostřetín a připojila se obec Roveňsko. Za správy faráře Františka Mikeše (1876-1894) došlo k velkým opravám holického kostela svatého Martina, kaple svatého Josefa, několika soch a křížů. Bylo postaveno několik nových křížů (v Horních Ředicích, u silnice chvojno-dašické) a soch (Panny Marie, svatého Josefa). Mnoho velkých oprav holického kostela bylo provedeno za správy Františka Anděla (1928 - 1943), a to opravy výmalby, vybavení (nábytek), stavební úpravy, pořízení nových zvonů, zavedení elektroinstalace a nového osvětlení. Jeho přičiněním byly opraveny sochy, kaple a zvon v ředickém kostele.

⁶⁰ Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 254.

⁶¹ Tamtéž.

Tabulka č. 1 faráři, administrátoři a kaplani

Jméno	Funkce	Působení
Štěpán Rulikovský	farář	1642 - 1662
Daniel Fuligen	farář	1662 - 1665
Jiří František Josef Černický	farář	1665 - 1670
František Ondřej Řehák	farář	1670 - 1686
Václav Prokop Reinwettwr	farář	1686 - 1712
David Benedikt Antonín Štěpánovský	farář	1712 - 1716
Václav Tichý	farář	1716 - 1753
Daniel Alexius	farář	1753 - 1793
Václav Pivoňka	administrátor	1793 - 1795
Ondřej Kubín	farář	1795 - 1812
František Lorenc	administrátor	1812
František Matějka	farář	1813 - 1819
Josef Preolín	administrátor	1819
Jan Zumpe	farář	1819 - 1830
František Wilimer	administrátor	1830 - 1831
Ondřej Macas	farář	1831 - 1832
František Semonský	administrátor	1832 - 1833
Karel Štěpánek	farář	1833 - 1850
Jan Ruda	administrátor	1850 - 1852
Jan Novák	farář	1853 - 1863
Antonín Žižinský	administrátor	1863 - 1865
Jakub Jindra	farář	1865 - 1876
František Mikeš	farář	1876 - 1894
František Podhajský	farář	1894 - 1901
Stanislav Dobruský	administrátor	1901 - 1902
Ferdinand Zajíček	farář	1902 - 1927
Alois Urbánek	administrátor	1927 - 1928
František Anděl	farář	1928 - 1943
Vladimír Dobiáš	administrátor farář	1943 - 1946 1946 - 1954
Jan Smejkal	farář	1954 - 1962
Oldřich Henych	administrátor	1962 - 1969
Emil Erlebach a Oldřich Šmeral	farář	1969 - 1970
Jan Smejkal	farář	1970 - 1975
Josef Beneš	administrátor	1975 - 1976
Oldřich Šmeral	farář	1976 - 1980
Antonín Franc	administrátor	1980 - 1985
Jiří Mannl	farář	1985 - 2001
Petr Kubant	kaplan	1994 - 2000
Jan Bystrý	kaplan	2000

Kryzstof Tomkiewicz	kaplan	2000
Valentin Laburda	kaplan	2000 - 2001
Kryzstof Tomkiewicz	farář	2001 - 2010
Filip Janák	farář	2010 - 2016
Radek Martinek	farář	2016

3 Kostel svatého Martina

První zmínka o kostele v Holicích pochází z roku 1349. Původní kostel byl pravděpodobně dřevěný. Holičtí žádali pardubickou vrchnost na přelomu 17. a 18. století o stržení a výstavbu nového kostela, protože původní kostel byl starý a zchátralý.⁶² Po dlouhých jednáních a přípravách došlo v letech 1736-1739 ke stavbě nového kamenného kostela na původním místě.⁶³ Kostel byl postaven v barokním slohu podle plánů dvorního stavitele Tomáše Haffeneckera,⁶⁴ ale současná podoba je podle plánů Kiliána Ignáce Dienzenhofera.⁶⁵ Kostel byl po další léta různě opravován a zvelebován. Kostel je jednolodní s věží ve tvaru cibule. Kostel měl tři zvony, z nichž ve zvonici visí dodnes zvon Martin z roku 1499, tzv. poledník, v malé věžičce visí umíráček. V polovině 19. století byly do kostela pořízeny varhany za částku 1 700 zlatých,⁶⁶ které vyrobil varhanář Josef Jiruška.⁶⁷

Z doby výstavby pochází velká část vybavení kostela a sochařskou výzdobu zhotovil Ignác Rohrbach v první polovině 18. století.⁶⁸ Hlavní oltář, který je dřevěný a zlacený, nese obraz patrona chrámu svatého Martina, biskupa v Tours.⁶⁹

⁶² ŠAFARÍK, Antonín – POSPÍŠIL, Otokar. *Holice: obraz vývoje a současnosti*. s. 158.

⁶³ HLADÍK, Pavel - KMENT, Miroslav. *Holice : Historický lexikon 1336 - 2001*. s. 11.

⁶⁴ *Holice : Turistický průvodce*. Holice, 1996. Neustránkováno.

⁶⁵ <http://www.farnost-holice.cz/o-kostele/> [online]. © 2010-13 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z WWW: <http://www.farnost-holice.cz/o-kostele/>.

⁶⁶ ŠAFARÍK, Antonín – POSPÍŠIL, Otokar. *Holice: obraz vývoje a současnosti*. s. 159.

⁶⁷ HLADÍK, Pavel - KMENT, Miroslav. *Holice : Historický lexikon 1336 - 2001*. s. 11.

⁶⁸ PODHORSKÝ, Marek. *Pardubický kraj*. 1.vyd. Praha : Freytag & Berndt, 2004. s. 195. (Průvodce na cesty).

⁶⁹ Svatý Martin se narodil v roce 316 v pannonském městě Sabaria v Horní Panonii vysokému důstojníku římské armády a dostal jméno po římském bohu války – Martinus („malý Mars“). Jeho rodiče byli pohany. V Pavii v Itálii, kam se rodina přestěhovala, získal vzdělání, seznámil se s křesťanstvím a rozhodl se pro křest. Zapsal se mezi katechumeny. Musel nastoupit do vojenské služby a jako mladý voják byl přeložen do Amiens v severní Galii (dnešní Francii). V Amiens se mu stala příhoda, která jej od té doby symbolizuje. Za temné zimní noci potkal Martin na ulici polonahého žebráka, který poprosil o almužnu, protože peníze neměl, chtěl alespoň ubožáka ochránit před zimou. Mečem přeřezal svůj vojenský plášť a jednu polovici daroval žebrákově. Následující noci se Martinovi zjevil ve snu Kristus s polovinou jeho pláště a pronesl slova: *"Tímto pláštěm mě oděš Martin, který je teprve na cestě ke křtu."* Armádu opustil až v březnu roku 354 za Konstantinova rýnského tažení.

Před bojem se rozdával peněžité dar, který Martin odmítl a požádal o propuštění. Generál ho s hněvem označil za zbabělce. Martin odpověděl, že stane sám před legiemi, vyzbrojen jen znamením kříže. Druhý den stanul sám před legiemi. Barbaři namísto boje vyslali posly a vzdali se. Pro křesťany to byl zázrak a Martin byl propuštěn. Martin se nadále vzdělával v teologii. Jedné noci měl Martin opět sen, který viděl jako Boží pokyn, aby získal pro křesťanství své rodiče. Podařilo se mu obrátit jen matku. Odjel do Milána a zde žil na okraji města jako poustevník do té doby, než jej ariánský vůdce Auxentius vyhnal. Martin odešel do Ligurie, kde žil na ostrově Gallinaria jako poustevník do začátku roku 360. Po návratu biskupa Hilaria se s ním setkal opět v Pictavii a byl od něj vysvěcen na jáhna a po určité době přijal kněžské svěcení. Žil poblíž města poustevnickým životem, hlásal evangelium venkovanům a s biskupovou pomocí založil mnišské komunity v Ligugé a v Marmoutier. Začaly se šířit pověsti o jeho divech. V městě Tours roku 371 zemřel biskup Litorius, Martin byl zvolen biskupem a (asi 4. července) slavnostně vysvěcen za biskupa v Tours. Svou mnišskou zkušenost přenesl i do nového úřadu. Svůj čas dělil mezi evangelizaci, pastýřskou péči a každý rok navštívil všechny farnosti své diecéze. Cestoval na oslíkovi, lodí, nebo pěšky s několika mnichy a kleriky.

V pravé spodní části obrazu je Martina zobrazen jako voják, který se podělil u Amiens o svůj plášť s nuzákem.

Hlavní oltář je bohatě zdoben sochami. Z vrcholu shlíží Nejsvětější Trojice, jež tvoří Bůh Otec Duch svatý v podobě holubice a nejnižše sedící Ježíš Kristus, který v rukou drží část Martinova pláště. Socha svatého Václava a socha svatého Jana Nepomuckého se nachází vedle presbytáře. Naproti nim ve výklenku stojí socha Krista Dobrého pastýře.

Socha Panny Marie Lurdské a socha Nejsvětějšího Srdce Ježíšova zdobí střed lodi, menší sochy svaté Terezie od Dítěte Ježíše (z Lisieux) a svatého Antonína Paduánského stojí pod kruchtou.⁷⁰ Zajímavostí jsou dvě křtitelnice - kamenná z roku 1580 a cínová z roku 1565⁷¹, polovypuklé kalichy z husitské doby,⁷² plastická křížová cesta z konce 19. století či původní dveřní zámky s letopočtem výstavby kostela.

Kolem kostela se rozkládal hřbitov, který v době cholery nedostačoval, a proto byl založen roku 1840 nový hřbitov na návrší se starou kaplí Božího Těla "Na kostelíku".⁷³ Tato kaple byla dřevěná, ale hodně prostorná a v dobrém stavu, uvnitř kaple byl oltář Večeře Páně. Roku 1857 zde byla postavena kaplička Nanebevzetí Panny Marie⁷⁴, peníze na tuto kapličku dal Karel Holub a jeho synové Václav a Karel.

Roku 1871 byl hřbitov rozšířen⁷⁵ o 655 sáhů za částku 188 zlatých a 49 krejcarů, tuto koupil provedl Karel Holub, tehdejší purkmistr a syn zakladatele hřbitovní kaple.⁷⁶ V roce 1894 byl dosavadní hřbitov rozšířen a slavnostně vysvěcen.⁷⁷

Dne 16. února roku 1911 papež Pius X., ustanovil hlavní oltář svatého Martina biskupa v Holicích oltářem privilegovaným.⁷⁸

Martinovi se připisují zázraky, kterými uzdravoval posedlé zlým duchem, malomocné, a dokonce i křísil mrtvé. Zastával se nespravedlivě vězněných a odsouzených lidí. Ve jménu lidskosti a křesťanské spravedlnosti se neváhal obracet i na císaře, aby zabránil rozsudku smrti. Ničil pohanské svatyně a na jejich místě vystavěl chrám nebo klášter. Martin zemřel v osmdesáti letech 8. listopadu roku 397 v Candes. Jeho tělo poté převezli po řece Loire do Tours, kde byl 11. listopadu na hřbitově za městem pochován podle svého přání do jednoduchého hrobu mezi ostatní věřící. Později byla nad jeho hrobem postavena a jemu zasvěcena bazilika. Svatý Martin je patronem Francie, vojáků, jezdců, kovářů, tkalců, koželuhů, krejčích, hoteliérů, cestovatelů, chudáků, vězňů, pastýřů, vinařů a abonentů.

Jeho atributy jsou voják na koni, meč, plášť, žebrák, husa, biskupská mitra, berla či kniha. SEVERS, Sulpicius. *Život svatého Martina*. Praha: Herrmann & synové, 2003. Poslední Římané. s. 115 – 153. Nebo také SCHAUBER, Vera - SCHINDLER, Hanns Michael. *Rok se svatými*. Vyd. 1. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1994. s. 580-582.

⁷⁰ <http://www.farnost-holice.cz/o-kostele/> [online]. © 2010-13 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z WWW: <http://www.farnost-holice.cz/o-kostele/>.

⁷¹ HLADÍK, Pavel. *Holice : kapitoly*. s 31.

⁷² ŠAFARÍK, Antonín – POSPÍŠIL, Otokar. *Holice: obraz vývoje a současnosti*. s. 160.

⁷³ HLADÍK, Pavel - KMENT, Miroslav. *Holice : Historický lexikon 1336 - 2001*. s. 19.

⁷⁴ ŠAFARÍK, Antonín – POSPÍŠIL, Otokar. *Holice: obraz vývoje a současnosti..* s. 163.

⁷⁵ HLADÍK, Pavel - KMENT, Miroslav. *Holice : Historický lexikon 1336 - 2001*. s. 19.

⁷⁶ ŠAFARÍK, Antonín – POSPÍŠIL, Otokar. *Holice: obraz vývoje a současnosti*. s. 164.

⁷⁷ Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 388.

3.1 Opravy kostela

Opravy jsou zaznamenány od roku 1877 ve farní kronice. Hlavní oltář v holickém chrámu byl hodně poničený na výzdobě, farář František Mikeš učinil o pouti svatého Martina k lidu výzvu, aby dobrovolnými dary přispěli na novou výzdobu. Na darech se vybralo 190 zlatých a 57 krejcarů. Pozlacovač Václav Hendrych z Litomyšle provedl celou opravu hlavního oltáře za 325 zlatých, které se zaplatily následovně: Sbírka činila 190 zlatých a 57 krejcarů, Občanská záložna holická dala 136 zlatých a 93 krejcarů, neznámý dárcé dal 5 zlatých, Městský důchod 5 zlatých, Kristina Michálková vybrala 21 zlatých a 40 krejcarů, neznámý dárcé dal podruhé 8 zlatých a 55 krejcarů. Celková suma byla 367 zlatých a 45 krejcarů. Za zbylou částku 42 zlatých a 45 krejcarů byla upravena podlážka u oltáře, zasklena okna, natřeny zdi a ušity červené záclony u oltáře. Paní Kristině Machálkové, která pomáhala zadarmo, vřele poděkovali.⁷⁹ Po opravě hlavního oltáře a kazatelny vypadal zbytek kostela poměrně chudě. Proto kaplan Alois Nedvádek vhodně promluvil k lidu a zorganizoval mezi dobrovolníky osobní sbírku. Marie Suchomelová odkázala 45 zlatých na opravu oltáře Panny Marie, Kateřina Holubová dala 18 zlatých na opravu svaté Anny. Neznámý dárcé věnoval peníze na opravu křížové cesty. Byly opraveny ostatní oltáře a okna, natřeny dveře chrámu a okenice u věže, celý kostel byl vymalován, kaplan Nedvádek pečlivě dohlížel na opravné práce kostela. Všechny tyto práce dohromady stály 440 zlatých a 97 krejcarů. Tuto práci vykonal malíř Karel Hanousek z Holic.⁸⁰

V létě roku 1878 byl zcela opraven hlavní oltář, který byl opět poškozen. Dne 16. června roku 1878 uhodil do kostela blesk. Blesk projel rámem u hlavního obrazu, čímž pozlacení neutrpělo velké škody.⁸¹ Po uhození blesku do kostela v roce 1878, byl na farní kostel po přípravách instalován v roce 1884 hromosvod z patronátního nákladu.⁸²

V roce 1896 byly postranní oltáře v kostele v havarijním stavu. Rozhodlo se o opravě a na zorganizované sbírce se vybralo 350 zlatých. Z těchto peněz byl opraven oltář Panny Marie a zhotovena její socha, za zbývající peníze byla pořízena socha svatého Jana Nepomuckého. V tomto roce nechal duchovní správce František Podhajský ze zbývajících milodarů vymalovat sakristii a zasadit barevné skleněné tabule do dvou oken.

⁷⁸ Tamtéž.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ Tamtéž.

⁸¹ Tamtéž.

⁸² Tamtéž.

Pro chrám byly pořízeny kaditelnice v částce 20 zlatých a nádoby pro svatý olej v částce 18 zlatých, tyto částky daroval kaplan Čermák.⁸³

Roku 1897 byly provedeny nutné opravy kostela i farní budovy: opravení věže a vybělení kostela, položení dlažba u presbyteria, natření farní budovy a nové oplocení. Celková částka za opravy byla 997 zlatých 15 krejcarů. Téhož roku byl pořízen pro kostel v Holicích obraz svaté Anny i s rámem, obraz namaloval pan Neuman v Rohozné, rám byl objednán od pana Němce z Vysokého Mýta. Cena obrazu byla 55 zlatých a rámu 28 zlatých. Obraz a rám byly zaplacený z milodarů poskytnutých od některých příznivců chrámu: paní Merklová z Holic dala 15 zlatých, paní Voženílková 10 zlatých, hospodyňka na faře Augusta Krátká 5 zlatých a pan Kašpar poslal 25 zlatých.⁸⁴ Pro holický chrám byl pořízen nový pacifikál⁸⁵ v částce 10 zlatých. Na oltář svaté Anny byly darovány dva sametové polštáře slečnou Merklovou. Lampičku k soše „Dobrý Pastýř“ darovala rodina pana JUDr. Františka Voženílka, advokáta v Holicích. Některé bohoslužebné předměty (svícny, křtitelnice) nechal opravit patronátní úřad ve Vysokém Chvojně odborníkem cínařství. Nové nádobky pro svatý olej zakoupila duchovní správa v částce 19 zlatých.⁸⁶

V roce 1898 povolil patronátní úřad ve Vysokém Chvojně opravit hlavní oltář a kazatelnu. Natěračství a pozlacování provedl Jan Štěpán, pozlacovač z Pardubic.⁸⁷

Pan farář František Mikeš věnoval pro chrám v Holicích 800 zlatých na Křížovou cestu a 600 zlatých na nový Boží Hrob. Tyto stavby byly zbudovány od českého umělce Buška v Sychrově u Turnova. Posvěcené byly dne 22. února 1903.⁸⁸

Roku 1910 byl opraven hlavní oltář svatého Martina v Holicích, vše bylo pozlaceno za 2 000 zlatých, příspěvek dostal farář Ferdinand Zajíček z patronátu a ostatní doplatil sám.⁸⁹

V roce 1928 za faráře Františka Anděla bylo zavedeno elektrické osvětlení ve farním chrámu v Holicích na hlavním oltáři.⁹⁰ Prvně se svítilo v den zapojení instalace.

Ostatní osvětlení, jako světlo v sakristii a věčná lampa, bylo doděláno později. Mariánský oltář byl osvětlen až v listopadu roku 1929. Celková částka činila 12 000 Kč.⁹¹

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ Pacifikál je církevní relikviář v podobě menšího zdobeného kříže, který obsahuje v zasklené schránce malou částku ostatků svatých, který se dříve podával věřícím k políbení a který se někdy používal při slavné mši. KLIMEŠ, Lumír. *Slovník cizích slov*. 6., přepracované a doplněné vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1998. s. 540. Odborné slovníky.

⁸⁶ Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 532 - 533.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ Tamtéž.

⁹⁰ SOKA Pardubice, Archiv města Holice, kniha č. 148, Kronika města Holic z let 1901 – 1948.

⁹¹ Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 537.

Téhož roku v srpnu byla opravena kostelní věž, která byla silně poničena vichřicí. Střecha byla opravena z části novým krytem a natřena na zeleno. Práce klempířské a natěračské provedl mistr Stanislav Vorel z Holic. Posvěcení věže bylo provedeno 19. září 1929.⁹²

Roku 1930 farář František Anděl našel na farní půdě obraz svaté Anny, který do roku 1893 býval na oltáři ve farním chrámu v Holicích. Roku 1930 dal zmíněný obraz restaurovat malířům architekta Majora, kteří právě toho času malovali kostel v Rovni. Dne 22. července byl obraz dán na oltář svaté Anny, kam byl původně darován 2. března 1859 holickým měšťanem Václavem Holubem.⁹³

Roku 1931 byly zakoupeny pro farní chrám v Holicích nové zvony, pro ně musela být svatyně zrestaurována a vymalována. Práce malířské a natěračské byly svěřeny Ateliéru církevního umění architekta Majora v Praze. Práce stály 14 360 Kč, po vyjednání s duchovní správou v Holicích se pan architekt Major zavázal, že za uvedenou částku ještě zdarma přidá, k uvedeným pracím, nátěr veškerých dveří, mramorování hlavního oltáře a mřížky před ním a oltářů svatého Václava a svatého Jana Nepomuckého.⁹⁴

Dne 11. května 1932 se v Holicích konalo řízení, nařízené okresním úřadem v Pardubicích, za účelem zjištění nutných oprav kostela v Holicích navržené farním úřadem a jednání o úhradě stavebních prací. Celkový stavební náklad, kromě tónování a zlacení kostela, jeho úhradu si vzal na starost beneficiát rozpočtem částkou 30 327 Kč, z toho připadá na materiál a řemeslné práce částka 25 842,70 Kč, na dovoz a nádenické práce částka 4 485,10 Kč. Protože kostel nemá žádné jmění, úhrada se koná konkurenčním řízením. Zástupce patronátního úřadu i zástupci obcí uznávají nutnost navržených oprav a prohlašují, že částku na ně uhradí. Stavební a zednické práce byly svěřeny Josefu Huráňovi staviteli z Dašic v Čechách. Nepředvídané opravy, které nemohou být zjištěny pro nepřístupnost místa, mají být po jejich zjištění hlášeny farnímu úřadu v Holicích, který je oznámí patronátnímu a okresnímu úřadu a příslušným obecním úřadům. Dne 8. června 1932 přišel na farní úřad v Holicích architekt Boža Doskočil z Pardubic, který dal návrh na restaurační práce ve farním kostele. Protokol sepsaný při jeho návštěvě byl zaslán ke schválení do biskupské konzistoře v Hradci Králové. Dne 27. května roku 1932 začaly malířské práce. Na návrh monsignora Doskočila, církevního konzervátora a rektora biskupského semináře v Hradci Králové, beneficiát dal zhotovit svým nákladem 2 235 Kč štukovou římsu na stropě v chrámové lodi i v presbytáři.

⁹² Tamtéž.

⁹³ Tamtéž.

⁹⁴ Tamtéž.

Pan stavitel Huráň žádal beneficiáta, aby byly příslušným činitelům hlášeny další práce navíc, které při komisi nebyly zjištěny. Pan architekt Major vyslal do Holic za účelem tónování farního chrámu páně pány malíře Josefa Urbana a Františka Horka. Věřící se scházeli o nedělích a zasvěcených svátcích ke službám Páně na starém hřbitově u kostela. Práce malířské a vnitřní opravy byly ukončeny v polovině července. Kostel se pečlivě uklízel a všude čistil, nakoupily se ze sbírek tři nové rohožky a rošty na čištění nohou a vše se připravilo ke slavnosti posvěcení. Posvěcení se konalo v neděli dne 17. července roku 1932 o půl desáté dopoledne. Slavnostní kázání přednesl pan Mysliveček, člen řádu Redemptoristů z Prahy, po něm monsignor Josef Palouš, biskupský vikář opravený chrám posvětil a Josef Bažant, katecheta v Holicích, sloužil mši svatou za blaho a šťastnou budoucnost našeho národa. Odpoledne se na farní zahradě za předsednictví pana Jana Vohralíka konala slavnost s koncertem, její výtěžek 4 000 Kč byl věnován na úhradu malování farního chrámu. Do slavnosti svěcení byl chrám opraven pouze uvnitř, opravy zvenku trvaly až do konce podzimu. Omítka byla obílena všude žlutobílou barvou. V polovině srpna téhož roku sladil a opravil varhany na hlavním choru pan Josef Šturna, stavitel varhan z Pardubic, za částku 600 Kč, které darovala Marie Macháňová z Holic. V listopadu byla naleštěna mřížka na choru a natřeny varhany kostelním malířem panem Josefem Urbanem z Ronovan nad Doubravou za částku 720 Kč. Kolaudační zřízení, které se konalo 29. října, dodatečně schválilo návrh Ing. Vitáčka, státního technika, aby půdní prostor byl oddělen od věže ohnivzdornými dveřmi z důvodu požární bezpečnosti. Dveře byly zakoupeny za částku 190 Kč od firmy Jana Richtera z Holic. Stavební náklad byl překročen o 6 613 Kč, takže vzrostl na 37 130,85 Kč.⁹⁵

Holický kostel se po svém opravení a vysvěcení zdál prázdný. Proto bylo rozhodnuto o namalování nového obrazu Panny Marie. Farář se v této záležitosti radil s monsignorem Doskočilem, rektorem kněžského semináře v Hradci Králové, a spolu vybrali „Pannu Marii královnu máje“⁹⁶, dílo profesora Dítěte⁹⁷.

⁹⁵ Tamtéž.

⁹⁶ Měsíc květen je v katolické lidové zbožnosti vyhrazen úctě k Panně Marii. Májové pobožnosti můžeme najít už ve středověku a jejich cílem bylo pokřesťanštit zděděné pohanské májové slavnosti. Pobožnosti na každý den a modlitby jsou výsledkem vývoje od 17. do 19. století. Pavel VI. v roce 1965 vydal encykliku „Mense maio“ v níž povzbuzuje věřící lid k pobožnostem v měsíci květnu, jakmile se objevují problémy církve nebo světu hrozí nebezpečí. ADAM, Adolf. *Liturgický rok: historický vývoj a současná praxe*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1998. s. 212.

⁹⁷ TOMAN, Prokop Hugo. *Nový slovník československých výtvarných umělců* 2. 4. vyd. Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 1993. s. 161-162.

Obraz podle předlohy namaloval akademický malíř Rudolf Wenzel z Rychnova nad Kněžnou. Aby obraz souhlasil s originálem, zajel si mistr Wenzel se svolením autora, profesora Dítěte do Říčan, kde v dětském asyly „Olivovna“ se originál nachází. Obraz byl pořízen za částku 2 733 Kč. Zároveň bylo s firmou Soudil a spol. dohodnuto, aby zhotovila pro oltář Panny Marie nový dřevěný střední rám na obraz Panny Marie, barokní řezby na dva oltářní obrazy svatého Jáchyma a Panny Marie, barokní ozdoby na varhany a tři nové židle. Za jmenované předměty bylo zapláceno 8 256 Kč. Zlacení a mramorování jmenovaných předmětů bylo zadáno Josefu Urbanovi z Ronova nad Doubravou a Josefu Špringrovi, pozlacovači z Ústí nad Orlicí, kteří vše provedli za částku 2 600 Kč. Nové oltáře byly postaveny a barokní ozdoby na nich i na varhanách upevněny 12. dubna roku 1933 před Zeleným čtvrtkem večer.⁹⁸

Před vánočními svátky roku 1935 bylo pořízeno do farního kostela sedm elektrických reflektorů za částku 700 Kč a k oběma dveřím v kostele samočinné zavírače za částku 730 Kč nákladem duchovní správy.⁹⁹

Myslím si, že každý z farářů se o svěřený majetek, kostel a faru svědomitě staral. Udržovali nemovitosti v dobrém stavu, aby se farníci mohli scházet k modlitbám. Faráři se snažili získat finance na opravy formou sbírek a větší nákladné opravy byly hrazeny z patronátu. O rekonstruování chrámu měli zájem faráři, farníci i ostatní lidé. Farníci přispívali na opravy kostela peněžními dary i vlastní prací.

3.2 Opravy památek

V této podkapitole se budu zabývat opravami menších drobných památek, jako jsou kaple, sochy, kříže a filiální kostel v Ředvicích spadající do správy holické fary. Na tyto opravy kapliček, soch, křížů přispívali farníci.

V roce 1879 byla opravena kaple svatého Josefa, která zde byla postavena v roce 1845 na náklad obce¹⁰⁰ za částku 132 zlatých a 51 krejcarů.¹⁰¹ Tato kaple byla v žalostném stavu, dveře chyběly, byly odstraněny obrazy i z oltářů. V tomto stavu nemohla být kaple ponechána. Rozhodovalo se o zboření, nebo opravě. Pan farář Mikeš se rozhodl, že se kaple opraví, k čemuž došlo v krátké době díky pomoci dobrodinců.

⁹⁸ Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 414 – 415.

⁹⁹ Tamtéž.

¹⁰⁰ KMENT, Miloslav. Historie holických ulic (11). In *Holické listy: zpravodaj města Holic* 6, 2010, s. 7.

¹⁰¹ ŠAFARŽÍK, Antonín – POSPÍŠIL, Otokar. *Holice: obraz vývoje a současnosti*. s. 161.

Zvláštní byla ochota paní Růženy Jíchlové, která byla žačkou v klášteře Šternberském na Moravě. Paní Růžena sama zdarma obstarala veškerou úpravu.¹⁰²

V roce 1883 byla opravena socha svatého Jana Nepomuckého na Podhrázi, která byla postavena roku 1739. Socha byla porostlá mechem, vystavena přírodním vlivům, plůtek kolem sochy úplně zmizel. Farář vyzval místní osadníky, aby sochu náležitě opravili. Peníze byly sehnány a na svatého Jana (16. května) byla konána pobožnost už u opravené sochy.¹⁰³ Socha byla zrekonstruována v roce 1952 a v roce 2000.¹⁰⁴

Roku 1883 byl v Novém Roveňsku místo dřevěného kříže postaven nový. Tento kříž se nacházel před domem pana Petra Wenigra, který nechal postavit nový železný kříž na kamenném podstavci. Kříž byl posvěcen v o posvícenské slavnosti.

V Horních Ředících v roce 1883 byl postaven nový kamenný kříž u silnice chvojno-dašické. Částka dobrodinců na tento kříž činila 120 zlatých. Tento kříž přijalo obecní zastupitelstvo za obecní majetek a zavázalo se, že je bude v dobrém stavu ukazovat, tímto vyjádřením *„Od podepsaného zastupitelství obecního v Horních Ředících v okresním hejtmanství pardubickém, dává se tímto vyjádřením, že se obec Horní Ředice zavazuje solidním a na všechny budoucí časy pečovat o svatý kříž tesaný z kamene, který osadníci svými dobrovolnými příspěvky zamýšleli postavit uprostřed obce na silnici Dašicko-chvojenské, byl zachován navěky a vždy v dobrém stavu udržován.“*¹⁰⁵

V roce 1885 byl v Horních Ředících u kostela postaven z nákladů dobrodinců nový kříž. Obec se zavázala, že jej bude vydržovat, touto listinou *„Od podepsaného zastupitelství obecního v Horních Ředících v okresním hejtmanství pardubickém, dává se tímto vyjádřením najevo, že se obec Horní Ředice zavazuje solidním a na všechny budoucí časy pečovat o kříž, který osadníci svými dobrovolnými příspěvky zamýšleli postavit na návrší u hřbitova na místě sešlého a dřevěného kříže, aby byl zachován a vždy v dobrém stavu udržován.“*¹⁰⁶

V roce 1888 na silnici holicko-pardubické stál kříž, jeho zpravováním byla vázána usedlost pana Václava Vinaře a později jeho zetě Františka Štědrone. Usedlost byla v exekuční dražbě prodána a koupil ji pan Josef Schulhof z Holic, vykoupil závazek za 25 zlatých, z těchto peněz by se kříž vydržoval. Z této částky bylo použito 18 zlatých na postavení kamenného podstavce se železným křížem místo sešlého a dřevěného. Zbytek peněz byl uložen u patronátního úřadu na budoucí opravy.

¹⁰² Farní úřad Holic, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 381.

¹⁰³ Tamtéž.

¹⁰⁴ KMENT, Miloslav. Historie holických ulic (18). In *Holické listy: zpravodaj města Holic* 6, 2010, s. 7.

¹⁰⁵ Farní úřad Holic, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 382-383.

¹⁰⁶ Tamtéž.

Na holickém náměstí byla v roce 1888 postavena socha Panny Marie. Na tuto sochu darovaly peníze dámy Anna Neimanová částku 300 zlatých a Marie Poláčková částku 100 zlatých. Obě dámy založily u městského úřadu listinu a městská rada se zavázal udržovat sochu v pořádku do budoucnosti.¹⁰⁷

V městské části Staré Holice, jež je součástí Holic, byla postavena socha svatého Josefa. Tuto sochu dala postavit nákladem 400 zlatých v roce 1891 paní Anna Vojtěchová na památku svého zemřelého manžela Josefa Vojtěcha. Sochu svatého Josefa zhotovil kameník a sochař pan Antonín Vondráček z Hořic.¹⁰⁸ Sochu svatého Josefa se městská rada zavázala převzít pod svou správu do budoucnosti. Socha byla slavnostním způsobem v neděli 26. července roku 1891 posvěcena od faráře Františka Čermíka, biskupského vikariátního tajemníka a ostřetínského faráře, za asistence místních i okolních kněží.

V Holicích byla v roce 1901 náležitě opravena kaple svatého Jana Nepomuckého. Tato kaple byla velice zchátralá, díky pomoci a ochotě příznivců a zvláštních ctitelů Jana Nepomuckého byla nově kaple opravena jak uvnitř, tak i zvenku. Uvnitř na místě zchátralého obrazu byla dána socha Jana Nepomuckého. Slavnostní průvod do nově vyzdobené kaple se konal 10. května za velké účasti věřících, kde se po promluvě místního duchovního správce konala pobožnost. Na výzdobě kaple se podílely dělnice z obuvnické továrny v Holicích, v jejich čele byly Marie Valentová a Antonie Kmentová. Náklad na opravenou kapli činil 198,33 Kč, mimo sochy, která stála 164 Kč, tu daroval kapli místní duchovní správce František Podhajský.¹⁰⁹

Pro chrám Páně v Ředicích byla pořízena z milodarů nová lampa pro věčné světlo. Lampu zhotovila firma Neškolla v Jablonném za částku 18 zlatých. V roce 1930 proběhly opravy filiálního kostela v Ředicích. Svatováclavský výbor pro oslavu tisícileté památky mučednické smrti svatého Václava vybídl dopisem z 26. června 1928 místní duchovní správu, aby mu oznámila, zda je zde ve farnosti nějaká významná svatováclavská památka a zda potřebuje opravu. Duchovní správa odpověděla výboru, že filiální kostel v Ředicích, který je zasvěcen svatému Václavovi, je velmi sešlý a potřeboval by opravit. V létě 1930 patronátní úřad ve Vysokém Chvojně vyzval Ing. Josefa Flanderku stavitele v Holicích, aby ředický kostel opravil. Kostel byl opraven jak zevnitř, tak i zvenku. Tónování bylo zadáno mistrovi Antonínovi Němečkovi z Holic, který kostel vyzdobil za 1 200 Kč.

¹⁰⁷ Tamtéž.

¹⁰⁸ SOkA Pardubice, Farní úřad Holice, kart. 3, Socha svatého Josefa v Holicích II. 1891.

¹⁰⁹ Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 402 - 403.

Vnitřek kostela byl doplněn novým kobercem u hlavního oltáře za 400 Kč, novým antependiem, na němž bylo namalováno víno a klasy od školních sester z Horažďovic za 500 Kč, novými korouhvemi za 400 Kč, tyto předměty si věřící uhradili ze sbírek. Byla koupena socha svaté Terezičky biskupem Kašparem přímo ve Francii a darována kostelu neznámým dobrodincem. Opravený kostel byl vysvěcen 28. září 1930 Josefem Paloušem, biskupským vikářem ze Starých Ždánic. Odpoledne mluvil farář František Štěpán z Kunětic o významu svátků svatého Václava pro český národ, dále se konal eucharistický průvod za účasti duchovenstva i věřících. Stavební opravy byly zaplacený patronátním úřadem ve vysokém Chvojně.¹¹⁰ V roce 1939 byly opraveny hromosvody na kostele v Ředvicích.¹¹¹ Za působení pana Jiřího Mannla byl opraven filiální kostel svatého Václava v Horních Ředvicích. V roce 1992 byla opravena fasáda a v letech 1993 – 1994 byl kostel vymalován.¹¹²

Na Koudelce byla postavena od občanů (nejvíce přispěl koudelecký rodák František Záleský z Ameriky částkou 1 000Kč)¹¹³ nová kaple k počtě Nanebevzetí Panny Marie se zvoničkou v roce 1923¹¹⁴. Kaple byla postavena na místě zvonku z roku 1904, který byl zrekvírován k válečným účelům v únoru 1918.¹¹⁵ Dne 5. srpna byla kaple vysvěcena panem monsignorem Černým, kanovníkem z Hradce Králové, přítomno bylo přes tři tisíce lidí. Zvon na kapli vážící 103 kg byl ulit od firmy Buřil - Švagerka a spol. z Kuklen.¹¹⁶

Dne 7. února roku 1932 v Ředvicích při bohoslužbách ve filiálním chrámu prasklo srdce jediného starého zvonu, když kostelník Anděl zvonil. Bylo objednáno nové srdce od firmy Matoušek a spol. z Brna-Husovic za částku 370 Kč. Zavěšeno bylo v den svatého Matěje 25. února 1932 a téhož dne se jím prvně zvonilo. Výlohy platil patronátní úřad ve Vysokém Chvojně.¹¹⁷

Roku 1933 byla opravena kamenná socha Panny Marie na náměstí. Tuto opravu zařídila slečna Růžena Tichá z Holic z vděčnosti k „Rodiče Boží“. Zrestaurování provedl sochařský mistr Karel Malich starší z Holic za částku 1 300 Kč.¹¹⁸

V létě roku 1934 byla opravena péčí pana Horáka, rolníka ze Starého Roveňska, tamní kaplička svatého Rocha a zakoupen pro ni nový zvonek ve váze asi tři kilogramů od firmy Manoušek z Brna.

¹¹⁰ Tamtéž.

¹¹¹ Tamtéž.

¹¹² Tamtéž.

¹¹³ SOkA Pardubice, Archiv města Holice, kniha č. 148, Kronika města Holice z let 1901 – 1948.

¹¹⁴ KMENT, Miloslav. Historie holických ulic (17). In *Holické listy: zpravodaj města Holice* 6, 2010, s. 7.

¹¹⁵ KMENT, Miloslav. Jak šly roky - 1923. In *Holické listy: zpravodaj města Holice* 11, 2015, s. 10.

¹¹⁶ Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 536.

¹¹⁷ Tamtéž.

¹¹⁸ Tamtéž.

Slavnostní svěcení nového zvonku v Roveňsku, sochy Panny Marie na náměstí a dvou oltářů Panny Marie a svaté Anny v Holicích bylo slaveno za velké účasti věřících a duchovních v neděli dne 12. srpna roku 1934. Svěcení všech předmětů vykonal za asistence monsignor Josef Palouš, biskupský vikář. Odpoledne téhož dne se konal koncert s veselící na farní zahradě, výtěžek 2 100 Kč věnován na úhradu nově pořízené výzdoby farního chrámu.¹¹⁹

Kapli na Koudelce od 14. – 19. října roku 1935 vymaloval pan Josef Urban, odborný malíř architekta Majora z Prahy, za částku 300 Kč.¹²⁰

Roku 1939 na podzim byla opravena kaple Nanebevzetí Panny Marie na hřbitově v Holicích. Všechny opravy hradil patronátní úřad ve Vysokém Chvojně ze zádušního jmění.¹²¹

Ve válečném období 1939 – 1945 a v poválečných letech nejsou v kronice záznamy o opravách vedeny. První oprava v kronice je zaznamenána až v roce 1978. V roce 1978 byla opravena kaplička svatého Josefa na silnici do Rovně. Kaplička byla ve velmi špatném stavu, že se rozhodovalo o jejím osudu. K její záchraně pomohli někteří členové Československé lidové strany, hlavně pan Jan Jaromír Jedlička, ze žen paní Kuklová a Šlesingrová. Díky této pomoci byla kaplička zachráněna a opravena s minimálními náklady.¹²²

¹¹⁹ Tamtéž.

¹²⁰ Tamtéž.

¹²¹ Tamtéž.

¹²² Tamtéž.

4 Každodenní život

Kronika se zmiňuje pouze o obecných věcech. Já se však se v této kapitole zaměřím i na události ovlivňující každodenní život obyčejných lidí, na slavnosti, úmrtí, záležitosti týkající se škol, svěcení, svaté misie, sjezdy a vizitace.

4.1 Obecné politické události

Kronika se zmiňuje o některých politických událostech. Události jsou uváděny pouze jako informace a nejsou detailně popisovány. Záleželo na faráři, jakou událost zapíše a jak podrobně o ní bude psát. Kronika nesloužila pouze k zápisům farních záležitostí, ale zaznamenávala i události v jiných zemích, ne jenom v monarchii a blízkém okolí. Vybrala jsem několik zajímavých událostí, které jsou zapsány.

V pamětní knize farnosti holické se lze dočíst, že v roce 1897 následkem jazykové rovnoprávnosti obou národností (české a německé) došlo ve zněmčeném území v českých krajích k pronásledování a ubíjení českých krajanů německými. Podobné výtržnosti proti Čechům ze strany Němců byly i v jiných městech.¹²³

Nejen v českých zemích byla situace napjatá. Kronikář se zmiňuje také o válkách ve světě. V roce 1898 probíhala španělsko-americká válka. Tato válka měla pro Španělsko neblahý výsledek, a to ztrátu amerických osad.¹²⁴

Za zmínku stojí též smrt Otto von Bismarcka, který zemřel dne 30. července roku 1898. Bismarck měl jako pruský kancléř samozřejmě velký vliv na politiku německou, byl zapřisáhlý nepřítel Rakouska. Zemřel ve věku 83 let.¹²⁵ Otto von Bismarck se narodil 1. dubna 1815, jeho cílem bylo sjednotit Německo Pruskem, v letech 1862 – 1890 se stal prvním ministrem Pruska a prvním německým kancléřem 1871 – 1890.¹²⁶

Kronika se zmiňuje o oslavě památky otce národa Františka Palackého, kterému byl postaven pomník mezi Vyšehradem a Hradčany, který připomínal „*co vykonati možno láskou k vlasti, vytrvalou vůlí spojenou s neúmorným přičiněním*“.¹²⁷

¹²³ Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 390.

¹²⁴ Tamtéž.

¹²⁵ Tamtéž.

¹²⁶ WEIGL, Jirí et al. *Otto von Bismarck: 200 let od narození*. Vydání první. Praha: Institut Václava Klause, 2015. s. 32. Publikace; č. 20/2015.

¹²⁷ Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 395.

Kronikář se věnuje i okolnostem smrti císařovny Alžběty, která byla zavražděna dne 10. září roku 1898 v Ženevě. Vrah jménem Luccheni císařovně zasadil ránu trojhrannou dýkou.¹²⁸ Po pronásledování byl zadržen a dopraven na policejní komisařství. Císařovna ušla ještě několik desítek metrů až k přístavnímu můstku, kde ztratila vědomí. Na parník byla donesena a zde zemřela.¹²⁹

Dne 12. června 1901 přijel do Prahy císař a král František Josef I. od nádraží do královského hradu jeho výsost vítaly tisíce Čechů. Podle záznamů z kroniky a zřejmě i tímto, pro Prahu významným událostem, byli přítomni obyvatelé z Holic. Pobyt císaře a krále v Praze trval 5 dní. K oslavě pobytu panovníka v Praze byla slavnost posvěcení a otevření nového kamenného mostu císaře Františka. Svěcení mostu vykonal kardinál Skrbenský. Starosta města oslovil císaře a krále takto: „*Vaše Veličenstvo ráčilo svou Nejvyšší přítomností počtiti skvost a otevření nového kamenného mostu, jenž nesa slavné jméno Vaše předka, důstojně se řadí k nádhernému dílu otce vlasti Karla, blahé paměti. Vydávaje nejpokornější a nejoddanější dík Vašemu Veličenstvu za vysoké toto vyznamenání spatřuji v tom skvělé vyznání péče zastupitelstva obecního, neméně však i důmyslu, umění a práce.*“ Starosta poděkoval za císařovu a královu přítomnost na posvěcení mostu. V předvečer odjezdu císaře a krále z Prahy se objevila královská Praha v mohutné záplavě osvětlení, ale i slavnostní osvětlení na řece Vltavě.¹³⁰

V líčení událostí týkajících se císařské rodiny pokračuje autor takto: Dne 28. června roku 1914 byl zavražděn arcikníže František Ferdinand s chotí vévodkyní Žofii z Hohenberka v Sarajevu. „Když se ubíral 28. června dopoledne Jeho císařská a královská Výsost nejjasnější arcivévoda František Ferdinand se svojí manželkou paní vévodkyní z Hohenberka k uvítání do radnice, byla svržena na automobil puma, kterou Jeho Výsost paží odrazila. Když arcivévodský automobil přešel, puma vybuchla. V následujícím automobilu pánové hrabě Boos Waldeck a pobočník zemského náčelníka podplukovník Merázzi byli lehce zraněni. Útočník Cabrinovič byl typografem v Trebíně a byl zatčen. Po slavném uvítání na radnici pokračoval pan arcivévoda s manželkou v okružní projížďce. Druhý útočník Princip vypálil z revolveru několik ran na arcivévodský automobil.

¹²⁸ MONTJOUVENT, Philippe de. *Sissi: nesmrtelná císařovna*. Vyd. 1. Frýdek-Místek: Alpress, 2009. 124 - 125 s. Klokán.

¹²⁹ Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 396.

¹³⁰ Tamtéž.

Pan arcivévoda byl zasažen do obličeje a paní vévodkyně do břicha“.¹³¹ Jeho Výsost a paní vévodkyně byli přivezeni do Konaku, kde svým zraněním podleli. I druhý útočník byl zatčen.¹³²

Tato událost vedla nevyhnutelně k tomu, že dne 28. července 1914 Rakousko vypovědělo válku Srbsku.¹³³ Německo vypovědělo válku Rusku dne 1. prosince 1914. Dne 3. srpna 1914 Francouzi překročili německé hranice. Dne 4. srpna Anglie vypověděla válku Německu. Dne 5. srpna 1914 Rakousko vypovědělo válku Rusku a téhož dne Černá Hora vypověděla válku Rakousku. Dne 6. srpna 1914 Srbsko vypovědělo válku Německu.¹³⁴ Téměř celá Evropa se tak ocitla ve válečném stavu.

Věřící rovněž zasáhla smrt Svatého otce Lva XIII., který zemřel dne 21. července roku 1903 v Římě. Papežský stolec bylo samozřejmě nutné obsadit. Proto byl dne 4. srpna roku 1903 zvolen kardinál patriarcha v Benátkách Josef Sarto za papeže a přijal jméno Pius X.¹³⁵

O 11 let později však tento Svatý otec zemřel, a to dne 20. srpna roku 1914. Jeho smrt přišla v době, kdy válka svírala skoro všechny národy, kdy mír a klid se vystěhoval ze všech říší světa. Krátce před svou smrtí vynaložil všechny své síly k tomu, aby evropské války odvrátil. Papež Pius X. se narodil 2. června roku 1835 v Riese v Itálii chudým rodičům. Na kněze byl vysvěcen 18. září 1858, biskupem se stal roku 1884, v roce 1893 byl jmenován patriarchou v Benátkách. Církev svatou řídil jedenáct let. Jeho heslem bylo: „*Restaurare omnia in Christo*“ (obnovit vše v Kristu) a v tomto směru hodně vykonal. Byl reformátorem církve ve vnitřním životě církve i kněžstva, na poli liturgie a církevního práva. Provedl reformu římské kurie, liturgického zpěvu, upravil zasvěcené svátky, vydal památný dekret *Netemere*, položil nový základ ke kodifikaci kanonického práva, zřídil biblickou komisi. V otázkách politických byl zdrženlivý, v soukromém životě jednoduchý plný lásky a jeho audience zanechávaly dobrý dojem. Byl to lidový papež.¹³⁶

Dne 3. září roku 1914 byl v konkláve zvolen za papeže Jakobus della Chiesa arcibiskup Boniensis a přijal jméno Benedikt XV., 260. nástupce svatého Petra. Narodil se v Janově 21. listopadu roku 1854, na kněze byl vysvěcen 21. prosince 1878, arcibiskupem byl jmenován v Bologni 16. prosince 1907, kardinálem se stal 25. května roku 1915.

¹³¹ GALANDAUER, Jan. *František Ferdinand d'Este: následník trůnu*. Vyd. 1. Praha: Paseka, 2000. s. 353, [16] s. obr. příl. Historická paměť. Velká řada; sv. 5.

¹³² Farní úřad Holic, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 407 – 408.

¹³³ SOkA Pardubice, Archiv města Holic, kniha č. 148, Kronika města Holic z let 1901 – 1948.

¹³⁴ Farní úřad Holic, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 409.

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ Tamtéž.

Dne 22. ledna roku 1922 však zemřel. Dne 6. února roku 1922 byl za nového papeže zvolen Achilles kardinál Ratti arcibiskup milánský, který přijal jméno Pius XI.¹³⁷

V tomto období střídání papežů na svatém stolci bylo nejdůležitější událostí českých dějin vyhlášení samostatného Českého státu. Republika Československá vznikla dne 28. října 1918, čímž zanikla Habsburská monarchie. Prvním prezidentem byl zvolen T. G. Masaryk.¹³⁸

Další důležitý počín papežského úřadu proběhl v pondělí 11. února roku 1929, kdy byla o 12. hodině polední v papežském sále apoštolského paláce v Lateráně v Římě podepsána smlouva mezi Svatou Stolicí a Itálií, kterou byla vyřešena římská otázka a sjednán konkordát na úpravu náboženských a církevních poměrů v Itálii. Zplnomocnění byli kardinál a státní tajemník Gastarzi a ministerský předseda Mussolini. Papežský stát byl po 60 letech obnoven.¹³⁹

Rok 1978 byl ve znamení tří papežů. Dne 6. srpna zemřel papež Pavel VI. Jeho nástupcem byl zvolen 26. srpna Jan Pavel I., vlastním jménem Albín Luciani. Po krátkém pontifikátu 33 dní zemřel dne 29. září. Jeho nástupcem byl zvolen dne 16. října, po 450 letech poprvé neitalský kardinál, polský kardinál a krakovský arcibiskup Karol Wojtyła, který přijal jméno Jan Pavel II.¹⁴⁰

4.2 Slavnosti

Tehdejší české země byly na konci 19. století součástí Rakouska – Uherska. Proto bylo nutné sejít se ve významných dnech v kostele a sloužit mši za dobré zdraví císaře Františka Josefa I. 18. srpna se slavilo narození císaře. V sedm hodin proběhla mše svatá, byly vykonány předepsané modlitby za císaře a jeho rodinu a nakonec se zazpíval chvalozpěv. Druhým svátkem spojeným s císařem byly jmeniny Františka Josefa, 4. října se v osm hodin konaly předepsané modlitby a zpíval se chvalozpěv. Další důležité svátky úzce spjaté s panovnickou rodinou se též slavily v Holicích. Pokud se následník trůnu oženil nebo se narodilo panovnickému páru dítě, sloužila se mše v kostele Te Deum.¹⁴¹ Pokud zemřel někdo z panovnického rodu, bylo nutné uspořádat mši za zemřelého, tedy Requiem.

¹³⁷ Tamtéž.

¹³⁸ Tamtéž.

¹³⁹ Tamtéž.

¹⁴⁰ Tamtéž.

¹⁴¹ LENDEROVÁ, Milena - JIRÁNEK, Tomáš - MACKOVÁ, Marie. *Z dějin české každodennosti: život v 19. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. s. 292-293.

Dále se slavilo jubileum panování Jeho Veličenstva císaře a krále Františka Josefa I. (2.12.1848).¹⁴²

Dne 9. února roku 1899 byla v zasedací síni okresního zastupitelstva v Holicích slavnostním způsobem udělena vyznamenání panu vikáři Františku Čermákovi, osobnímu děkanu a faráři v Ostřetíně, Karlu Kožíškovi, řediteli městské chlapecké školy v Holicích a Františku Barvovi statkáři v Ředvicích.¹⁴³

Dne 9. června roku 1914 se konala slavnost Božího Těla. Městský úřad v Holicích zaslal soupis farnímu úřadu, že se nebude letošního roku při slavnosti Božího Těla starat o postavení oltáře u Kříže na náměstí, ani výlohy s tím spojené nebude hradit a také na ostatní dělnické práce při stavbě oltáře nebude přispívat. Avšak obecnostvo samo, zejména dámy a slečny, vystavělo za přispění místního faráře nádherný oltář u svatého Kříže. Druhý oltář vystavěl velectěný pán Dr. František Vozenílek advokát v Holicích, třetí pan Lohniský ředitel kanceláře, čtvrtý pan Mrňávek. Všechny úřady byly pozvány, ale ze státních úředníků okresního soudu a berního úřadu, se žádný nedostavil. Jenom z vlastního popudu přišel pan oficiál Emanuel Tůma a jeden pan kancelista, z městského zastupitelství nikdo nepřišel.¹⁴⁴

Dne 8. července 1928 byl slavnostně uveden do úřadu místního duchovního správce František Anděl pardubickým kaplanem Josefem Paloušem, biskupský vikář pardubický. Slavnostní kázání přednesl Karel Mikulecký arciděkan chrudimský. Přítomen byl Monsignor František Kutnar kancléř biskupské konzistoře z Hradce Králové, Jan Brukner biskupský notář a farář ze Sezemic Antonín Adam z Pardubic.¹⁴⁵

Ve dnech 8. – 10. října roku 1943 se pořádalo Triduum (či velikonoční třídenní, tj. umučení, pohřbení a vzkříšení Ježíše Krista) ve farním kostele v Holicích, které měl vést pan František Vlk.¹⁴⁶ Pan Vlk byl o Vánocích roku 1943 zatčen v Praze gestapem a uvězněn v kněžském vězení v Zásmukách. Odtud byl převezen v roce 1944 do koncentračního tábora v Terezíně, kde na počátku roku 1945 zemřel jako mučedník za církve a vlast.¹⁴⁷

¹⁴² Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 404.

¹⁴³ Tamtéž.

¹⁴⁴ Tamtéž.

¹⁴⁵ Tamtéž.

¹⁴⁶ František Vlk 1904 – 1945, byl to kněz, člen Tovaryšstva Ježíšova. Studoval na jezuitském gymnáziu na Velehradě. Po studiích v Trnavě, Praze, Krakově a Innsbrucku byl v roce 1933 vysvěcen na kněze. V lednu 1944 byl zatčen a internován v Zásmukách u Kouřimi. V roce 1945 byl transportován do Terezína, kde na jaře téhož roku zemřel. HANUŠ, Jiří. *Malý slovník osobností českého katolicismu 20. století s antologií textů*. 1. vyd. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2005. s. 307. Dějiny a kultura; sv. č. 10.

¹⁴⁷ Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 138.

Dne 23. dubna roku 1943 se slavilo jubileum sedmdesáti let od narození holického katechety a konzistorního rady Josefa Bažanta.¹⁴⁸

Josef Bažant také vypomáhal v duchovní správě. Administrátor Vladimír Dobiáš rozhodl, že celá farnost projeví veřejně svoje díky a vděčnost tomuto knězi. Na mši svatou se dostavili věřící i celá městská rada v čele se starostou města Antonínem Pfeiferem. Poté mu byly předány symboly víry, naděje a lásky, pan Bažant poděkoval a sloužil slavnou zpívanou mši svatou. Po mši v městské síni pan Bažant dostal za zásluhy ve správě města čestné občanství a dar, kterým bylo album s fotografiemi města Holic a okolí.¹⁴⁹

4.3 Úmrtí

V pamětních knihách jsou taktéž uváděny zápisy o úmrtí občanů. Pouze jediná, farář Františka Mikeše, podrobně popisuje, jak se má naložit s majetkem a jměním zemřelého. Tuto kroniku cituji níže. Zároveň uvádím i některé osobnosti, které přímo v Holicích nepůsobili, ale byli nadřízenými místních farářů. Farnost holická patří pod královehradeckou diecézi, tudíž obyvatele zmiňované události a osobnosti rovněž ovlivňovaly.

Kronika se zmiňuje o smrti faráře Jakuba Jindry roku 1876, který pokračoval v zapisování pamětních událostí českým jazykem.¹⁵⁰

V kronice je popis poslední vůle holického faráře Františka Mikeše, který zemřel roku 1894. Pan Mikeš chtěl být pohřben v místě, kde zemře. Svě jmění rozdělil následovně. Za univerzální dědičku svého jmění ustanovil svou sestru Marii Mikešovou, která řídila jeho domácnost. Marie Mikešová byla povinna nést léčebné a pohřební výlohy. Každému knězi, který se zúčastní pohřbu, vyplatí deset korun s prosbou, aby za spásu duše pana Mikeše odsloužil jednu mši svatou. Vyplatí osm set korun na založení mešní nadace při kostele v Holicích, aby zde byly slouženy mše svaté za jeho duši. Vyplatí šestnáct set korun, za tyto peníze budou do farního kostela v Holicích pořízeny nové obrazy křížové cesty. Vyplatí čtyři sta korun, za tyto peníze bude vyzdoben vnitřek filiálního kostela v Ředvicích. Kostelu v Ředvicích předá Mikešův kalich, který nechá za čtyřicet korun pozlatit. Vyplatí městské radě v Holicích patnáct set korun příspěvkem na zřízení a udržování opatrovny v Holicích.

¹⁴⁸ Pan Josef Bažant se narodil 23. dubna 1873 ve Slaném na Semilsku, zemřel roku 1948 v Holicích. Po studiích na jičínském gymnáziu odešel do Hradce Králové, kde byl dne 25. července 1898 vysvěcen na kněze. Jeho prvním působištěm se staly Holic, kterým zůstal věrný jako katecheta zdejších dívčích škol až do jeho penzionování. Působil ve veřejném životě, od roku 1919 stál v čele katolické strany v Holicích jako člen městské rady, dlouholetý náměstek starosty města a předseda správní rady Městského elektrického podniku a jiných spolků. SOKA Pardubice, Archiv města Holic, kniha č. 148, Kronika města Holic z let 1901 – 1948.

¹⁴⁹ Farní úřad Holic, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 145 – 146.

¹⁵⁰ Tamtéž.

Vyplatí po jednom tisíci korun dětem Janu, Václavu a Anně po jeho zemřelé setře Anně Komárkové. Vyplatí po jednom tisíci korun dětem Boženě a Františkovi, jeho bratra Jana Mikeše. Zbytek jmění patří jeho sestře Marii Mikešové.¹⁵¹

Dne 25. září 1895 zemřel v Hradci Králové kapitolní děkan Edvard Prašinger, papežský prelát a biskupský generální vikář. Pan Prašinger se narodil v Novém Hradci Králové dne 9. dubna 1820. Na kněze byl vysvěcen 25. července 1851. Hned po vysvěcení se stal ceremoniářem jeho excelence biskupa Karla Hanla, též kaplanoval v Lomnici u Jičina a v Hrochově Týnci, kde se od roku 1856 stal farářem. V roce 1866 byl povolán za kanovníka při katedrální kapitole svatého Ducha v Hradci Králové. Jako kanovník sloužil skoro 30 let. Po smrti kapitolního děkana a generálního vikáře Jana Raise byl zvolen kanovníkem Prašinger dne 7. ledna 1884 za kapitolního děkana a v roce 1886 jmenován generálním vikářem. Lidé ho měli ve velké oblibě.¹⁵²

Dne 25. června roku 1899 zemřel kardinál hrabě František Schönborn. Byl to třetí syn hraběte Ervina Schönborna. Po vystudování gymnázia studoval práva v Praze. Také konal vojenskou službu a získal hodnost poručíka Kyrisnického pluku číslo 6. V roce 1866 se přihlásil jako dobrovolník a účastnil se bitvy u Náchoda a Hradce Králové. Po válce studoval bohosloví v Innsbrucku a dokončil je v Římě. Dne 12. srpna 1873 byl vysvěcen na kněze kardinálem Schwarzenbergem. Papež Pius IX. ho jmenoval papežským komořím. Jako kněz působil jako výpomocný duchovní v Presticích, v letech 1875 – 1879 byl kaplanem v Plané u Mariánských lázní. V roce 1882 se stal ředitelem arcibiskupského semináře. Dne 22. srpna 1883 byl jmenován biskupem v Budějovicích a 18. listopadu téhož roku vysvěcen kardinálem Schwarzenbergem v kostele svatého Salvatora v Praze. Svatý otec Lev XIII. ho jmenoval asistentem papežského trůnu. Dne 21. května 1885 ho císař František Josef I. jmenoval pražským arcibiskupem. Dne 24. dubna 1889 byl vyznamenán hodností kardinála svaté římské církve. Zemřel na vizitační cestě po farnostech své arcidiecéze na zámku hraběte Ervina Nostice ve Falkově. 30. června byly do chrámu svatého Víta přeneseny ostatky a po obřadech zádušních v arcibiskupské hrobce uloženy.¹⁵³

Dne 20. listopadu roku 1902 zemřel nejdůstojnější pán Eduard Jan Nepomuk Brynych biskup v Hradci Králové. Diecézi spravoval 10 let a byl celou diecézí milován. Za něho byl vystaven kněžský dům Adalbertinum, konal se velkolepý sjezd Katolický v Hradci Králové.

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² Tamtéž.

¹⁵³ Tamtéž.

Všude zakládal spolky, povzbuzoval katolíky k horlivé práci a obětoval veškeré své příjmy na účely katolických spolků na zbudování katolických chrámů a na vlastenecké účely. Pohřben byl 24. listopadu 1902 na hřbitově v Chraští od biskupské Milosti Františka Baura biskupa v Brně. Zádušní služby Boží za něho byly konány v chrámu Páně v Holicích dne 27. listopadu 1902.¹⁵⁴

Císařské královské místodržitelství poslalo farnímu úřadu v Holicích roku 1903 opis poslední vůle Magdaleny Voříškové. Závěť ustanovuje služce Marii Štěrbové 200 Kč a ona bude povinna z těchto peněz dávat dvakrát za rok za Magdalénu sloužit mši svatou. Místodržitelství žádá, aby toto ustanovení bylo ve farní památné knize zaznamenáno a aby bylo dbáno na jeho dodržování.¹⁵⁵

Dne 20. února roku 1921 zemřel v Hradci Králové biskup Doubrava a 24. února byl pohřben na hřbitově na Pouchově. Dne 21. února téhož roku byl jmenován královéhradeckou kapitolou pan Karel Kašpar kapitulním vikářem a 13. června byl jmenován biskupem královéhradeckým papežem Benediktem XV.¹⁵⁶

4.4 Škola

Koncem 15. století za pána a držitele města Holic Neptalima z Frimburka byla zřízena první škola.¹⁵⁷ První písemný doklad o škole máme z roku 1560 v podobě „smlouvy a kantora“. Jako správce školy je zde uveden Šimon Simonides Holický. Změny ve školství nastaly v době panování Marie Terezie, která vydala školní reformu. Ta zavedla povinnou školní docházku od 6 do 12 let. Při každém chrámu se měla postavit obecná škola, na které se mělo vyučovat náboženství, čtení, psaní a počítání. Nad školou dohled vykonával stát prostřednictvím církve. Reforma na naší škole zastihla pana učitele Tomáše Křičenského (působil zde v letech 1761 - 1800), který se snažil nařízení plně realizovat.¹⁵⁸ Pro školní účely sloužila dřevěná budova u kostela.¹⁵⁹ V roce 1789 byla holická škola přeměněna z jednotřídní na dvoutřídní a byl přijat pomocník. O rok později byla postavena nová jednopatrová dřevěná škola. V roce 1838 se osamostatnila staroholická škola a roku 1843 se přestěhovala do nové budovy, kde je dodnes.

¹⁵⁴ Tamtéž.

¹⁵⁵ Tamtéž.

¹⁵⁶ Tamtéž.

¹⁵⁷ ROSŮLEK, František Karel, ed. *Pardubicko, Holicko, Přeloučsko: dějinný a místopisný obraz. Díl I., II., Lid, jeho kulturní život a práce.* s. 158.

¹⁵⁸ HLADÍK, Pavel. *Holice: Kapitoly.* s. 24.

¹⁵⁹ HLADÍK, Pavel. *Holice 1336 – 1986.*

V roce 1869 byly vydány nové školské zákony, ve kterých byla nařízena odluka školy od církve. Dohled nad školami převzal stát a školy spravoval prostřednictvím zemských, okresních a místních školních rad.¹⁶⁰

Na jaře roku 1876 stará dřevěná budova školy shořela a na jejím místě byla postavena dvoupatrová škola (dnešní Základní škola Komenského) v ceně asi 2 000 zlatých. Doposud se vyučovalo ve čtyřech třídách. Od roku 1877 byli ve čtyřech třídách odděleni chlapci od děvčat a byla zřízena čtvrtá chlapecká i dívčí třída, do které byla učitelkou jmenována slečna Anna Bendová. Po panu Antonímu Sitkovi se stal učitelem pan Martin Hornof.¹⁶¹

V školním roce 1883 / 1884 byla rozšířena škola. Ve IV. i V. třídě byli odděleni chlapci a děvčata. V případě vyučování náboženství bylo ustanoveno toto: „*Hlavní okresní školní radě v Pardubicích. Vyřizující ctěný přípis ze dne 14. srpna přivolujeme vzhledem k rozsáhlé farnosti holické a nepřiměřeným silám duchovním, by na základě říšského zákona ode dne 20. června 1872 svátost náboženství ve IV. a V. třídě chlapců a též v třídě IV. a V. děvčat školy holické společně vyučováno bylo. Biskupské konzistorium v Hradci Králové*“¹⁶²

Pro růst populace byla roku 1892 postavena další dvoupatrová budova, sloužící jako obecná a měšťanská chlapecká škola.¹⁶³ Byla postavena na pozemku, který daroval městu pro školní účely cestovatel dr. Holub.¹⁶⁴ Kronika se zmiňuje o žádosti pro dívčí školu z roku 1906. Místní školní rada v Holicích žádá jménem tamní obecné a městské školy dívčí za přenechání části starého hřbitova při farním chrámu Páně v Holicích, k bezplatnému užívání na dalších 12 let, pro zřízení ovocné školky pro školní děvčata pro vyučování. Žádosti bylo vyhověno a po vypršení lhůty musela městská škola podat žádost na příslušných orgánech na dalších 12 let, jinak by byla nucena odevzdat pozemek do správy patronátnímu úřadu bez nároku na náhradu.¹⁶⁵ V roce 1918 byla prodloužena smlouva ve věci používání části pozemku pro školní děvčata o dalších 12 let do roku 1930.¹⁶⁶ V roce 1930 byla prodloužena smlouva ve věci používání části pozemku pro školní děvčata o dalších 12 let do roku 1942.¹⁶⁷

¹⁶⁰ HLADÍK, Pavel. *Holice: Kapitoly*. s 25 – 26.

¹⁶¹ Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 445.

¹⁶² Tamtéž.

¹⁶³ HLADÍK, Pavel. *Holice 1336 – 1986*.

¹⁶⁴ HLADÍK, Pavel. *Holice: Kapitoly*. s 25.

¹⁶⁵ Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 118 – 119.

¹⁶⁶ Tamtéž.

¹⁶⁷ Tamtéž.

Školy se musely od roku 1908 účastnit církevních průvodů (o svatém Markovi a o prvním prosincovém dni) podle výnosu okresní školní rady v Pardubicích a schválením biskupské konzistoře.¹⁶⁸

Město roku 1931 zřídilo „opatrovnu“, předchůdkyni mateřských škol.¹⁶⁹ Stavbu provedl místní stavitel Kňour a první učitelkou byla slečna Jarmila Mojžíšová. V období první republiky byla otevřena dvě výchovná zařízení, a to mateřské školy a okresní sirotčince. Budova sirotčince byla postavena v letech 1927 – 1929, ten spravovaly do roku 1948 řádové sestry. Potom správu převzal stát pod názvem Okresní dětský domov. Po roce 1948 nastaly ve školství změny. Zákon o jednotné škole stanovil pětiletou národní školu a čtyřletou střední školu. Od roku 1953 byla zavedena osmiletá povinná školní docházka a bylo zrušeno rozdělení škol na chlapecké a dívčí. Škola v Holubově ulici byla rozšířena o přístavbu, která byla dokončena 1961.¹⁷⁰ V tomto roce byla zavedena devítiletá školní docházka, došlo ke změně na základní devítiletou školu a střední všeobecně vzdělávací školu.¹⁷¹

4.5 Slavnostní Svěcení ve farnosti Holice a okolí

Velkou událostí v Holicích se stalo svěcení rozšířeného hřbitova na návrší "Na kostelíku". Dosavadní hřbitov v Holicích byl malý a pro jeho rozšíření bylo zakoupeno pole. Zařízená část hřbitova byla 1. listopadu roku 1894¹⁷² slavnostně vysvěcena. V devět hodin byla sloužena místním duchovním správcem tichá mše svatá za přítomnosti městského zastupitelstva, spolků a věřících za prozpěvování Mariánských písní. Nové místo bylo vysvěceno duchovním správcem Františkem Podhajským. Po vysvěcení Podhajský pronesl, že hřbitov je katolický a je to místo klidu a pokoje a radostné naděje. Tímto byla slavnost ukončena.¹⁷³

Dne 1. září 1896 byla vysvěcena chlapecká měšťanská a obecní škola. Posvěcení vykonal místní duchovní správce pan František Podhajský za asistence místního kaplana K. Čermáka. Původní školy měly stavební vady, které školní rada zadala staviteli J. Potněkovi k opravě. Školní mládež byla přítomna ve farním chrámu Páně na mši svaté, po ní se mládež, členové místní školní rady a občané přesunuli do školní budovy k církevnímu vysvěcení.¹⁷⁴

¹⁶⁸ Tamtéž.

¹⁶⁹ KMENT, Miroslav - KAČER, Petr. *Holice*. Holice, 2001.

¹⁷⁰ HLADÍK, Pavel. *Holice: Kapitoly*. s 26.

¹⁷¹ KMENT, Miroslav - KAČER, Petr. *Holice*. Holice, 2001.

¹⁷² KMENT, Miloslav. Co nám o listopadu říkají kronikáři. In *Holické listy: zpravodaj města Holice* 8, 2012, s. 7.

¹⁷³ Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 388 – 389.

¹⁷⁴ Tamtéž.

Dne 8. září roku 1897 byl v Dolní Ředících postaven nový kříž z kamene, který nahradil původní sešlý kříž. Žádost farního úřadu v Holicích o postavení nového kříže v obci Dolní Ředice. „*Vysoce Důstojný Biskupský Ordinariate! Obecní správa Dolno Ředická nechala svým vlastním nákladem zříditi na místě úplně již sešlého kříž uprostřed obce Dolno Ředické se nalézajícího kříž nový z kamene. Poněvadž kříž ten co do vkusu předpisům posvátného umění vyhovuje – poněvadž jak přiložené vyjádření obecné správy Dol. Ředické praví, obec Dolno Ředická tento kříž pro všechny budoucí časy pod svou ochranu a péči bére a tudíž překážky, aby postaven byl, nestává, dovoluje si v hluboké úctě podepsaná duchovní správa vznésti tuto pokornou prosbu: Nejdůstojnější Biskupské Ordinariate načiž své milostivé svolení ku postavení jmenovaného kříže uděliti a v pokoře podepsanou duchovní správu splnomocniti, aby kříž ten církevním řádem mohl posvěcen býti.*“¹⁷⁵ Kříž byl posvěcen slavnostním způsobem v den svátku „Narození Panny Marie“ 8. září. Za zvuků zvonů a prozpěvování Mariánské písně „Tisíckrát pozdravujem Tebe“ vyšel průvod věřících z chrámu Páně v Ředících na místo, kde byl kříž postaven. Následovalo posvěcení kříže, celý průvod se odebral do ředického chrámu Páně a bylo uděleno svaté požehnání. Posvěcení vykonal místní duchovní správce. Obecní výbor v Dolních Ředících převzal na základě usnesení celé obce závazek, že z obecního jmění se bude spravovat kříž do budoucna.¹⁷⁶

Dne 20. července roku 1924 byl posvěcen zvonek na Podlesí od „velebného“ pána Ladislava Burdy kaplana v Holicích.¹⁷⁷

Dne 3. srpna roku 1930 o půl desáté dopoledne se v chrámu v Holicích konala slavnost posvěcení nového zvonu Umíráčku.¹⁷⁸ Na faře se seřadil slavnostní průvod, zvon nesli na ozdobených nosítkách orelští dorostenci, po stranách šla čestná stráž s tasenými rapíry. Slavnostní kázání sloužil místní katecheta Josef Bažant. Družičky přednesly básně a kmotry zvonu paní Anna Formánková starší, paní Anna Formánková mladší a slečna Tekla Marešová, pronášely hesla. Místní farář Anděl provedl svěcení a zvon byl odnesen na věž, kde byl rychle zavěšen a za jeho prvních zvuků se všichni účastníci modlili. Odpolední slavnost, pořádaná katolickou mládeží na farském nádvoří ve prospěch zvonů, se vydařila. Tento zvon darovala holickému kostelu místní Jednota Orla československá a sdružení katolické mládeže v Holicích. Zvon ulila firma Matoušek a spol. v Brně-Husovicích. Zvon vážil 30 kilogramů.

¹⁷⁵ SOkA Pardubice, Farní úřad Holice, kart. 3, Kříž v Dolních Ředících 1897.

¹⁷⁶ Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 390 - 391.

¹⁷⁷ Tamtéž.

¹⁷⁸ SOkA Pardubice, Archiv města Holice, kniha č. 148, Kronika města Holic z let 1901 – 1948.

Cena za zvon i s příslušenstvím byla 1 133, 20 Kč. Při dopravě byl nepatrně na okraji poškozen vinou dodavatele (nedostatečným zabalením), firma dala slevu v částce 100 Kč.¹⁷⁹

Při pravidelné kontrole zvonů bylo zjištěno jejich poškození, které mělo vliv na jejich zvuk. Duchovní správce František Anděl se obrátil na Chrámové družstvo v Pelhřimově, které do Holic vyslalo znalce pana Müllera, který vyzkoušel ladění zvonů. Po zprávě pana Müllera, který dal návrh na pořízení nových zvonů, se Chrámové družstvo rozhodlo zadat zvony firmě Matoušek a spol. v Brně-Husovicích. Sbirka na zhotovení nových zvonů začala na začátku června roku 1929. Po celý rok 1930 se sháněly peníze na nové zvony a zároveň se prováděla oprava věže a stolice k zavěšení zvonů. Opravy prováděl Ing. Flanderka stavitel v Holicích. Částku za práci i materiál 1.485 Kč daroval jako svůj příspěvek na nové zvony. Dne 2. srpna roku 1931 se konalo slavnostní svěcení zvonů Václava a Martina. O půl osmé duchovní správce sloužil mši svatou. Slavnost začala o půl deváté dopoledne na farním nádvoří fotografováním zvonů za přítomnosti světitele Josefa Mynaříka z Hradce Králové. Po fotografování se konal průvod, zvony projely náměstím a na bývalém hřbitově promluvil Dr. Josef Buryšek, více rektor a profesor biskupského semináře v Hradci Králové, o významu zvonů, po něm Josef Mynařík světil nové zvony Václava a Martina. Sloužila se mše svatá a přednášely se básně. Následovala slavnost na farním nádvoří do večerních hodin.¹⁸⁰ Zvon Václav vážil 812 kilogramů a měl nápisy: „*Dědici České země za tisíc let Jeho ochrany. L.P. 1931 Zvon padlých ve světové válce*“. Zvon Martin vážil 582 kilogramů a je zdoben obrazem svatého Martina na koni s nápisy: „*Zvon míru a národní svobody. Svatý Martine, oroduj za nás. L.P. 1931*“.¹⁸¹ Zvony byly hrazeny ze zvonového fondu, stály 3 597,20 Kč. Tehdejší farářem Františkem Andělem bylo vybráno 34 000 Kč. Značné obnosy (celkem 12.950 Kč) daly kmotry zvonů Anna Formánková, Emilie Bendová, Marie Hauschková, Františka Holická, Jaromíra Holická, Jana Kanderová, Emilie Kašparová, Marie Kieslichová, Anna Marešová, Berta Růžičková, Milena Schejbalová, Růžena Turková, Pavlína Mrňávková, Marie Vohralíková.¹⁸² Na tomto skutku se mi líbí, jak lidé v těžké době drží pospolu a podporují svoji farnost.

¹⁷⁹ Farní úřad Holic, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 127 – 128.

¹⁸⁰ Tamtéž.

¹⁸¹ SOkA Pardubice, Archiv města Holic, kniha č. 148, Kronika města Holic z let 1901 – 1948.

¹⁸² Farní úřad Holic, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 131 – 138.

4.6 Svaté misie

V kronice jsou záznamy o konaných svatých misii. Svaté misie trvají devět dní, skládají se převážně z eschatologických a katechetických kázání a také z různých pobožností. Úkolem tradiční misie je hlásání základního kerigmatu. Jsou to dny, které prostřednictvím hlásání Božího Slova a liturgickými slavnostmi přibližují člověku tajemství vykoupení a Božího milosrdenství. Dne 1. října roku 1898 se ve farnosti v Holicích konala svatá Misie od důstojných Otců Redemptoristů z Prahy, a to pány Bernarda Čáky, J. Nováčka a Františka Schrolla, za hojné účasti věřících. Úchvatné slavnosti byly dvě. Odprošování u Nejsvětější svátosti oltární přítomného Pána Ježíše a postavení misijního kříže. Svátost pokání a Nejsvětější Svátost oltární přijalo 1 300 věřících.¹⁸³

Ve dnech od 21. do 28. dubna 1900 se v Holicích konala obnovená svatá Misie od důstojných Otců Nejsvětějšího Vykupitele z Prahy pana Bervarda a Štolla za hojné účasti věřících. Úchvatné slavnosti byly dvě. Slavnostní průvod a velebení svátosti po náměstí, a průvod na hřbitov, kde se konala pobožnost za zemřelé osadníky. Svátost pokání a Nejsvětější svátost oltární přijalo přes 2000 věřících.¹⁸⁴

Od 26. října do 2. listopadu roku 1924 se konala svatá misie ve farním kostele v Holicích. Dne 25. října zavítali do Holic misionáři Vavřinec Odstrčilek z Prahy a Vavřinec Pernička z Hradce Králové. Přes deštivé počasí přijalo svátost 350 dětí a 500 starších žáků. Dne 1. listopadu byl posvěcen misionářský kříž za velké účasti farníků holických i z far sousedních.¹⁸⁵

Ve dnech od 8. – 15. května roku 1932 se konala svatá misie v Holicích. Účastnil se jí pan Otto Loula a P. Hynek. Účast nebyla taková, jak bylo očekáváno. V některých dnech asi vadilo deštivé počasí, ale více byla vidět náboženská lhostejnost. Svátost pokání přijalo 444 dětí a 476 dospělých, celkem 920 osob, k svatému přijímání přistoupilo dohromady 1096 osob. V průvodu se svatým křížem po náměstí při konci misie kráčelo asi 900 účastníků. V pondělí potom se v Ředicích konalo o svaté Terezičce Ježíškově posvěcení sochy, kterou provedl misionář P. Hynek.¹⁸⁶

Ve dnech od 1. – 4. května roku 1935 konal Košnar ze svaté Hory ve filiálním kostele v Ředicích triduum, účastnilo se asi 80 osob.

¹⁸³ Tamtéž.

¹⁸⁴ Tamtéž.

¹⁸⁵ Tamtéž.

¹⁸⁶ Tamtéž.

Od 5. do 10. května byla obnovena svatá misie v Holicích, kterou vedli Otto Loula rektor koleje a Košnar redemptorista ze Svaté Hory. Této misie se účastnilo 860 osob a svaté přijímání přijalo 1145 osob.¹⁸⁷

Kronika ukazuje, jak jsou misie významné pro přesvědčení a utužení lidí ve víru. Uvádí počet věřících osob, které se účastnili svatých misii, a dokládá, že se lidé účastnili misie i za špatného počasí. Také zmiňuje významné osobnosti na misiích a počet osob, které přijali svátosti.

4.7 Sjezdy

Kronika popisuje sjezdy, kterých se účastnili i věřící z Holic. Ve dnech 22. - 24. srpna roku 1897 se konal diecézní sjezd v Hradci Králové. Na tento katolický sjezd se sešlo 4 500 mužů. Sjezd byl zahájen svěcením Adalbertina, ke kterému chodily tisíce věrných katolíků ve velikých slavnostních průvodech. Zúčastnili se i věřící z Holic. Pan biskup promluvil na tribuně pod širým nebem nadšenou řeč, jejímž podkladem byla slova svatého apoštola Pavla „*obrovte se*“, poté vykonal i církevní obřady svěcení. První den v neděli se o večerní hodině konala v Klicperově divadle první slavnostní schůze. Schůze byla zahájena zazpíváním chvály „Přijď Duše přesvatý“. Po zpěvu následovalo zvolení, které vedl vikář Frýdek. Za předsedu byl zvolen hrabě Karel Ervin Nostitz-Rienek, za prvního místopředsedu opat Ferdinand Bursík ze Želiva, za druhého předsedu pan V. Valdek, za zapisovatele byli zvoleni František Rejl ředitel Promea a gymnaziální katecheta J. Šťastný. Zvolené předsednictvo poděkovalo krátkými řečmi za projevenou důvěru. Za souhlasu všech pánů byly přečteny holdovací telegramy Jeho Svatosti papeži Lvu XIII. a Jeho Veličenstvu císaři a králi, které byly odeslány. Po tomto promluvil předseda Karel hrabě Nostitz delší řeč o politice, její hlavní zásady byly shrnuty v následující jednohlasně přijaté resoluci. Pak se četly telegramy a dopisy, dále byla zazpívána papežská, císařská a národní hymna. Po doslovu pana biskupa, který děkoval za návštěvu a žádal, aby i nadále byly schůze hojně navštěvovány, se obecenstvo rozešlo. V úterý 23. srpna v osm hodin ráno se konala pontifikální svatá mše v katedrálním chrámu Páně, při které zazpívala Cyrilská jednota chorální mši. Po mši se vyřizovaly pozdravy: kanovník Dr. Pospíšil z Brna jménem brněnského biskupa, kanovník Dr. Krásl jménem Jeho excelence kardinála za diecézi Pražskou. Poté promluvil pan rada František Lepař „O rodinném životě“ a byla přijata resoluce. Druhou řeč zahájil Dr. Mořic Hruban z Olomouce jménem katolických Moravanů a jako vzácný host z Ameriky Josef Sinkmajer jménem „Unie katolické“ a Americe.

¹⁸⁷ Tamtéž.

Byla to řeč „O tisku“, kterou promluvil pan redaktor František Hábl. Resoluce byla jednohlasně přijata a byla doporučena podpora všeho katolického tisku. Dále promluvila paní Tereza Šnoblová, která všechny pozdravila jménem křesťansko-sociálních českých žen a dívek. O čtvrté hodině odpolední byla zahájena třetí schůze.

První se slova ujal Dr. Gustav Domabyl profesor fyziologie, který promluvil „O českých dějinách“, ve kterých dokázal, jak se tyto dějiny falšují na úkor dějinné katolické pravdy. Přijata byla resoluce. Po přečtení dalších telegramů vyřizoval pan Josef Zahradník pozdrav továrního dělnictva soustředěného v jednotě svatého Metoděje ve Vídni. Promluvil správce hořického velkostatku pan Josef Koubner „O rolnické otázce“ v příčině úpadku rolnictva. O této otázce ještě promluvil František Ječný, rolník z Běchar. Jako následující řečník promluvil mladý dělník Václav Myslivec z Prahy o dělnické otázce. Následující resoluce byla přijata. Poslední den sjezdu v úterý o deváté hodině ranní se konala čtvrtá schůze. „O školské otázce“ promluvil dvouhodinovou řečí nejdůstojnější biskup Brynych. Resoluce byla přijata. Následoval pan Dr. Horský, který promluvil „O sociální otázce“ a resoluce byla opět přijata. Odpoledne se konal banket na rozloučenou, kterého se účastnilo přes 200 osob. Pronesly se přípitky a mluvilo se o tomto sjezdu jako o vydařeném.¹⁸⁸

Ve dnech 22. – 25. srpna roku 1898 se konal všeobecný katolický česko-slovanský sjezd. Ve schůzích podle hesla svatého Augustina „*v nutných věcech jednota, v pohybových volnost, ve všech láska*“, se projednávalo toto: sociální otázky, o škole, vědě a umění, o tisku a literatuře, také o katolické organizaci a katolickém spolčování. Zmíněný sjezd se velice dobře vydařil.¹⁸⁹

Vikariátní eucharistický sjezd v Holicích se konal dne 12. května 1935. Dopoledne kázal na takzvaném „Komenského plácku“¹⁹⁰ monsignor Dr. Buryšek profesor teologie z Hradce Králové, slavnou mši svatou celebrouval Karel Mikulecký arciděkan z Chrudimě. Odpoledne šlo v průvodu za Nejsvětější Svátostí na 3 000 věřících a 17 duchovních. Pozornost všech upoutalo asi 50 hochů z Borohrádku v ministrantských rochetkách, kteří za dirigování tamního ředitele pana Píče krásně zazpívali.¹⁹¹

Kronika zmiňuje také Celostátní sjezd katolíků v Praze, který se konal koncem června roku 1935.

¹⁸⁸ Tamtéž.

¹⁸⁹ Tamtéž.

¹⁹⁰ Holice měly dvě náměstí hlavní náměstí (které existuje dodnes) a malý plácek, který se nachází na proti římskokatolické fáře. V roce 1882 bylo tento místo nazváno „Komenského plácek“, název se neví. V roce 1951 byl plácek přejmenován na „Mírové náměstí“. Nyní je toto místo součástí Jungmanovy ulice. KMENT, Miloslav. Historie holických ulic (20). In *Holické listy: zpravodaj města Holic* 7, 2011, s. 7.

¹⁹¹ Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 416.

Bylo obesláno ze zdejší farnosti 54 účastníků, kteří měli sjezdové legitimace, kromě nich přijelo do Prahy ještě asi 10 osob bez legitimací. Průběh sjezdu působil mohutně, zejména společné projevy všech národností a přítomnost papežského legáta pařížského kardinála Verdiera.¹⁹² Účast se odhaduje na 300 – 400 tisíc. Za legitimace, odznaky, ze spolkových darů a akcí bylo odvedeno ústřednímu pořadatelskému sjezdovému výboru 1 577 Kč ze zdejšího farního obvodu.¹⁹³

4.8 Vizitace

Kronika se také zmiňuje o pravidelných vizitacích a podrobně je popisuje. Dne 12. května roku 1899 o třetí hodině odpoledne zavítal do Holic, za účelem kanovnické generální vizitace, pan biskup Edvard Jan Brynych z Chrasti doprovázen kanovníkem Dr. Janem Soukupem a svým ceremoniářem Dr. Josefem Novotným. Zástupci obecních starších se starostou v čele vyjeli v kočárech na rozhraní mezi Holicemi a Rovní svému vrchnímu „Pastýři“ vstříc. Doprovázeni byli velmi četným zástupem významných holických i ředických občanů. Když byl střelbou oznámen brzký příjezd vrchního biskupa do staroslavného města Holice, spojily se před městem sbory dobrovolných holických hasičů, se všemi spolky ve městě a za zvuků hudby šly průvodem až na horní část náměstí, kde u záloženského domu a slavobrány, ozdobené národními barvami, očekávaly biskupa. U slavobrány se sešli všichni páni úředníci, pan notář, doktoři, starosta a zástupci města, ochotnický spolek, občanská beseda, hospodářsko-čtenářská beseda, cech řezníků, obuvníků, krejčích, tkalců a smíšených řemesel, se starobylými prápory hasiči a vysloužilci a téměř veškerý lid. Všichni tito lidé oslovili vrchního biskupa jménem celé farnosti místního duchovního správce Františka Podhajského. Nato se průvod odebral přes náměstí k farní budově. Zvuky zvonů provázené střelbou dodávaly slavnostnímu průvodu velkolepý lesk. Prapory vlály z domů, věnce ozdobily náměstí a v ulicích byla slavnostní nálada. Po krátkém pobytu ve farní budově, vystoupil oděn rouchy liturgickými kněží a přišel za zpěvu k hlavnímu Oltáři a udělil věřícím apoštolské požehnání. Poté vystoupil na kazatelnu a svým projevem uchvátil srdce všech. Vrchní biskup promluvil o srdečném a slavném uvítání, jakého se mu dostalo ze strany celé farnosti holické takto: „ *Jako v životě lidském vůbec, tak i v úřadě mém zármutek a radost se střídají, ale dnešní den naplnil mne radostí obzvláštní, neboť shledávám, že žije zde víra v srdce tak mnohých a soudím to z toho, že přihlásili jste se tak slavným způsobem k biskupu svému.*

¹⁹² SOkA Pardubice, Archiv města Holice, kniha č. 148, Kronika města Holic z let 1901 – 1948.

¹⁹³ Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 416.

*Nemohl jsem se ubránit mocnému dojmu, když zástupcové města a přífařených obcí vyjeli mi vstříc na hranice farnosti, když spatřil jsem je, jak téměř všechny domy vaše nejen ozdobeny prápory, ale i věnci zelení a pravím to otevřeně, že za mého biskupování v městě takovým způsobem uvítán jsem nebyl jako v městě zdejších. Neplatí ovšem oslava ta pouze osobě biskupově, ale je to vyznání víry katolické vůbec a v nástupnictví apoštolské zvláště a vyznání toto má tím větší cenu za dnů našich, kdy ze všech stran útočí se na církev katolickou a zvláště na ty, kteří ji zastupují. Pročež děkuji tím více Bohu i Vám, že tak slavně a neohroženě přiznali jste se k víře otců svých – k víře katolické.*¹⁹⁴ Chrám Páně byl věřícími přeplněn, že nemohl poskytnout místa všem, kteří chtěli slyšet vrchního biskupa. Po slovech vrchního biskupa následovala zkouška ze svatého náboženství s veškerou školní mládeží. Potom následovalo udělování Svátosti biřmování, kterou přijalo prvního dne 639 zástupců z řad mužského lidu, druhého dne 869 příslušnic ženského lidu, tedy celkem 1 508 osob. Tato vzácná slavnost zanechala v nadšených myslích všech obyvatel lásku a neomezenou úctu k nejdůstojnějšímu vrchnímu biskupu a přáli mu: *„Bůh žehnej a dlouho nám zachovej nejdůstojnějšího vrchního Pastýře.“* Pan starosta města Holic J. Wiso a ředitel městských úřadů pan Václav Lohniský jednali ve smyslu a dle přání všech lidí.¹⁹⁵

Roku 1911 se konala generální vizitace v Holicích. „Jeho excelence“ nejdůstojnější pan biskup ThDr. a tajný rada jeho Veličenstva Josef Doubrava vizitoval pardubický vikariát od 16. dubna do 16. května roku 1911. Pan biskup Doubrava bydlel v Holicích na faře od 16. dubna do 29. dubna, odkud vizitoval fary Chvojno dne 19. dubna, Ostřetín dne 20. dubna, Býšť dne 22. dubna, Roveň 23. dubna, Moravany dne 24. dubna, Dříteč dne 25. dubna, Dašice dne 26. a 27. dubna, Sezemice dne 28. dubna. Od 29. dubna do 16. května bydlel v Pardubicích, odkud vizitoval fary. Pardubice od 29. dubna do 7. května, Rosice dne 8. května, Ždánice dne 9. května, Vosice dne 10. května, Bohdaneč dne 11. a 12. května, Bělou u Přelouče dne 13. května, Kunětice dne 14. května, Opatovice nad Labem dne 15. května a Třebosice dne 16. května, odkud jel do Chrasti.

Dne 16. dubna 1911 odpoledne přijala „jeho excelence“ Josef Doubrava do Holic, kde byl uvítán místním farářem Ferdinandem Zajíčkem, starostou města JUDr. Ludvíkem Hofmanem. Dále slavnými úřady, velectěným panem radou zemského soudu Janem Šklíbou, pány soudci Příhodou a Křečanem a ostatními úředníky a pak úředníky berního soudu, advokátem Alexandrem Vaničkem ve jménu okresního zastupitelství a velkým počtem lidu a dětmi všech škol s pány řediteli a ostatními pány učiteli a slečnami učitelkami.

¹⁹⁴ Tamtéž.

¹⁹⁵ Tamtéž.

V Holicích byla generální vizitace a zkouška ze svatého náboženství dne 17. a 18. dubna a byla přijata svátost biřmování. „Jeho excelenci“ doprovázel Monsignore papežský prelát a generální vikář a kapitulní děkan Dr. Jan Soukup, veledůstojný pán konzistorní a biskupský sekretář Dr. Josef Huráň a správce vikariátu Ferdinand Zajíček z Holic. Po skončení generální vizitace jmenovala „jeho excelence“, prozatímního správce pardubického vikariátu, skutečným biskupským vikářem a osobním děkanem Ferdinanda zajíčka z Holic.¹⁹⁶

¹⁹⁶ Tamtéž.

5 Události ve farnosti ve 20. století

Dvacáté století nebylo k církvi nejvřelejší a přívětivé. Do roku 1918 trvala habsburská monarchie a církev byla podporována, hlásili se k ní věřící. Tento stav přetrvával i po roce 1918, kdy vznikla Československá republika, až do roku 1939, kdy byla druhá světová válka. Za druhé světové války farnost holická strádala. Doba okupace 1939 – 1945 nebyla k farnosti příznivá, občané podporovali skupinky partyzánů a za to byly Němci prováděny domovní prohlídky, docházelo k poškození nemovitostí. Ke konci války v roce 1945 místní obyvatelé povstali proti německé armádě, která postupovala k Praze. Obyvatelé se bránili po dva dny, přesto byl odpor zlomen a fašisté vypálili holickou radnici a několik domů.¹⁹⁷ Po válce dochází k nejnútnejším opravám fary a kostela, lidé se pomalu vracejí k víře a pravidelným duchovním činnostem. V roce 1948 po únorovém převratu je veškerá církev v Československu pod státní kontrolou. Významné církevní osobnosti byly zatčeny nebo byly dány do domácího vězení. Zároveň se rušily veškeré církevní tiskoviny, věřící se nesměli setkávat mimo kostel a církevní školy byly uzavírány. Duchovní nesměli vykonávat náboženské činnosti mimo kostel a stát kontroloval veškerou církevní činnost. V roce 1950 museli duchovní složit slib věrnosti republice a s těmi, kdo odmítli, začaly politické procesy s dlouhými tresty.¹⁹⁸ Poklidná holická farnost byla těmto čistkám ušetřena a faráři nadále pokračovali v duchovní činnosti.

Na holické farnosti působili od roku 1946 další duchovní, kteří se starali o rozvoj farnosti. Pan Vladimír Dobiáš byl dalším farářem v Holicích v letech 1946 - 1954. Narodil se 29.3.1912 ve Steinbrunnu, na kněze byl vysvěcen 29.6.1941 v Hradci Králové. Jako farář v Holicích působil od 1.7.1946 do 30.11.1954. Od 1.12.1954 byl farářem v Mladočově v litomyšlském vikariátu.

Od 1. prosince 1954 do léta 1962 byl v Holicích farářem Jan Smejkal, narozený 8. května 1910 v Pořežíně u Přibyslavi truhlářovi a chalupníkovi, Janu Smejkalovi. Na kněze byl vysvěcen 23. června 1935 v Hradci Králové.

¹⁹⁷ HLADÍK, Pavel. *Holice 1336 – 1986*.

¹⁹⁸ BALÍK, Stanislav - HANUŠ, Jiří. *Katolická církev v Československu 1945 - 1989*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007. s. 49.

Od téhož roku působil jako kaplan v Kutné Hoře, poté od roku 1938 v Lázních Bělohrad a následně v letech 1939 až 1940 byl administrátorem v Mladočově. V letech 1940 – 1954 působil v Mladočově u Litomyšle jako farář a od roku 1954 až do 1962 působil v Holicích.¹⁹⁹

Od léta 1962 do 31. července 1969 zastával funkci administrátora na farnosti v Holicích Oldřich Henych, sídelní kanovník a kancléř kapitulní konsistoře v Hradci Králové. Potom zde na krátký čas – do 28. února 1970 – působili Emil Erlebach a Oldřich Šmeral. Od 1. března 1970 až do své smrti – 9. listopadu 1975 – působil v Holicích opět Jan Smejkal. Do ustanovení nového administrátora spravoval holickou farnost pan Josef Beneš, farář v Dašicích a vikář pardubický.²⁰⁰

Od 1. února 1976 byl administrátorem v Holicích jmenován Oldřich Šmeral. Narodil se 14. dubna 1941 v Pardubicích, vysvěcen byl 21. prosince 1965 v Praze Otcem biskupem Františkem Tomáškem. Od roku 1965 do roku 1968 byl kaplanem v Praze, potom do roku 1970 administrátorem v Žamberku, do roku 1973 v Zahrádce u Ledče nad Sázavou a do let 1976 ve Vilémově u Golčova Jeníkova. Do roku 1980 zastává stejnou funkci v Holicích. Dalším administrátorem v Holicích byl Antonín Franc, a to v letech 1980 – 1985.

Od roku 1985 byl holickým administrátorem a posléze farářem Jiří Mannl. Ten se narodil 21. května 1920 v Lukavici v okrese Ústí nad Labem, vysvěcen byl 27. června 1970 v Praze kardinálem Františkem Tomáškem. V letech 1970 a 1971 zastává funkci kaplana v Pardubicích, od roku 1971 do 1985 pracuje jako administrátor v Rokytnici nad Jizerou a Harrachově. Od roku 1985 působí jako farář v Holicích. V době jeho působení sloužili v Holicích jako kaplani Petr Kubant (1994 – 2000), Jan Bystrý (2000), Kryzstof Tomkiewicz (2000) a Valentin Laburda (2000 – 2001).²⁰¹ Dalším správcem v Holicích byl Kryzstof Tomkiewicz od roku 2001 – 2010. Duchovním správcem farnosti byl Mgr. Filip Janák od roku 2010 – 2016.²⁰² Ke změně v čele farnosti došlo v roce 2016. Současným duchovním správcem farnosti a také farností Ostřetín a Vysoké Chvojno je PhDr. Radek Martinek, Ph.D., který působil v Hradci Králové a dalších sedm let v Pardubicích.

Všichni tito správci měli zájem o udržování nemovitostí v dobrém stavu. Jak před druhou světovou válkou 1939 – 1945, tak i v poválečném období pokračovaly opravy kostela svatého Martina. Zájem o úpravy měli věřící i občané města.

¹⁹⁹ Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 406.

²⁰⁰ Tamtéž.

²⁰¹ Tamtéž.

²⁰² <http://www.farnost-holice.cz/farnost/> [online]. © 2010-13 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z WWW: <http://www.farnost-holice.cz/farnost/>.

V září roku 1936 za duchovní správy Františka Anděla, zhotovila firma Soudil a Jenšovský z Hradce Králové dva andělíčky na oltář svatého Joachima a svaté Anny za částku 1 900 Kč. Obnos byl zaplacen nepatrnou částkou darů věřících a zůstatek doplacen farním úřadem. Téhož roku v prosinci zhotovila paní Bohumila Spěvákova hospodyně na holické faře dva koberce pro oltáře svatého Václava a svatého Jana Nepomuckého za částku 1 000 Kč.²⁰³

Dne 7. dubna roku 1939 zakoupila duchovní správa od firmy Urban Praha ze sbírek švýcarské elektrické čerpadlo vzduchu k varhanovým měchům. Čerpadlo stálo 3 400 Kč, na Velký pátek roku 1939 byly zkoušeny instalační práce.²⁰⁴

Roku 1941 byl farní chrám v Holicích vymalován a byly pořízeny podstavce pod sochy Panny Marie a B. Pastýře. Náklady na tyto opravy si vyžádaly částku 4 518,50 Kč, uhrazeny byly duchovní správou z darů a ze sbírek. Vysvěcení bylo 26. března roku 1942.²⁰⁵

V následujícím roce 1942 duchovní správa darovala městskému úřadu v Holicích 10 000 Kč na vydláždění ulice vedle kostela. Na tento účel darovaly Holice I. 8 269 Kč, Holice II. 803 Kč, Holice III. 68 Kč, Holice IV. 180 Kč, Holice V. 540 Kč, Holice VI. 95 Kč, Holice VII. 300 Kč. Přebytek byl uložen v Lidové záložně na další úpravu.²⁰⁶

I ve válečném čase v době útrap došlo k slavnosti v Holicích za působení duchovního správce Vladimíra Dobiáše. V roce 1944 dne 16. dubna se světily nové sochy svatého Antonína a svaté Terezičky od Ježíška. Ráno bylo společné svaté přijímání. Mši svatou sloužil Josef Palouš, vikář ze Starých Ždánic, po mši vikář vykonal zkoušku dětí z náboženství. V deset hodin dopoledne kázal pan Eduard Maria Dobiáš, kněz kongregace Těšitelů z Brna mši za dobrodince, kteří přispěli na pořízení nových soch. Ve tři hodiny odpoledne se před farou shromáždily zástupy katolíků z farnosti a okolí. Sochy byly neseny na ozdobných nosítkách chlapani a děvčaty ve slováckých krojích. Průvod vyšel za zvuků dechové hudby z fary na hlavní náměstí a postranní ulicí do farního kostela. Po příchodu do kostela kázal Josef Buryšek, po kázání vikář Palouš posvětil nové sochy. Slavnost byla zakončena doslovem vikáře a poděkováním místního administrátora a chvalozpěvem „Bože, chválíme Tebe“. Sochy a podstavce zhotovila firma Bek v Kutné Hoře. Dvoje nosítka zhotovila firma Ing. J. Flanderka z Holic. Klekátka zhotovili zdarma páni stolaři Suchánek a Jedlička z Holic.²⁰⁷ Z této slavnosti je v pamětní kronice několik fotografií.

²⁰³ Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 417.

²⁰⁴ Tamtéž.

²⁰⁵ Tamtéž.

²⁰⁶ Tamtéž.

²⁰⁷ Tamtéž.

Dne 24. května roku 1948 za působení faráře Vladimíra Dobiáše byl posvěcen kříž, který byl postaven na Podlesí v roce 1947. Kříž s výklenkem v dolní části pro Pannu Marii s jezulátkem má nápisy: „Svatá Maria oroduj za nás – Pochválen buď pán Ježíš Kristus – L.P. 1947 postaveno nákladem zdejších občanů“.²⁰⁸ Původní pro místo charakteristická dřevěná zvonička pro svůj stav byla odstraněna.²⁰⁹

Za působení faráře Vladimírem Dobiáše dne 11. května roku 1952 proběhlo slavnostní posvěcení nového umíráčku v kostele v Ředicích. Novou hlavu pro zvonek vyrobila firma „Zukov“ (bývalá Matoušek a spol.) v Brně-Husovicích, za částku 4 000 Kč. Ve tři hodiny odpoledne vyšel průvod, po příchodu na prostranství u kostela byl posvěcen opravený kříž a před kostelem bylo proneseno slavnostní kázání a následovalo svěcení a modlitba za všechny dobrodince a zemřelé farníky. Potom byla v kostele májová bohoslužba. Slavnost zakončila katolická mládež taneční zábavou u Červinků.²¹⁰

V letech 1977 - 1978 byla zhotovena nová bání na věži kostela svatého Martina v Holicích podle původních plánů. Tato bání byla při holickém povstání roku 1945 částečně prostřílena. K opravě nedošlo hned, do bání zatékalo a začala hnít. Mezitím se našly v pražském hradním archivu původní plány kostela, podle kterých měla bání jiný tvar. Po dlouhých diskuzích bylo přistoupeno k opravě. Jan Smejkal administrátor v Holicích zajistil měděný plech a projekt na novou bání, který vypracoval Ing. architekt Augustin Havíř z Komárova. Pan Jan Smejkal zemřel a úkol nové bání připadl jeho nástupci Oldřichu Šmeralovi. Pro opravu se podařilo získat Krajský podnik pro obnovu a údržbu památek Opočno, nový projekt zhotovil stavitel František Schejbal, tesařsko-klempířské práce byly vedeny mistrem Josefem Malinou, hlavním vedoucím byl stavitel František Řehák, pomáhal obvodní konzervátor František Dudych z Holic. Tato skupina začala nejdříve rozebírat starou bání a potom zhotovila na vrcholu zděné části věže železobetonový věnec, do kterého začala kotvit konstrukci nové bání. Práce probíhaly rychle a na začátku prosince mohl být nad vznikající bání vztyčen nově pozlacený kříž. Tento kříž je jediným zbytkem ze staré bání. Pod kříž byla usazena nová pozlacená makovice. Novou makovici, její pozlacení a pozlacení kříže zhotovila Umělecká řemesla Praha. Práce byly ukončeny 17. ledna 1978. Oprava bání si vyžádala částku 796 635 Kč.

²⁰⁸ KMENT, Miloslav. Historie holických ulic (18). In *Holické listy: zpravodaj města Holic* 6, 2010, s. 7.

²⁰⁹ SOkA Pardubice, Archiv města Holice, kniha č. 148, Kronika města Holic z let 1901 – 1948.

²¹⁰ Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836, s. 161 – 162.

Okresní národní výbor v Pardubicích přispěl částkou 567 606 Kč, farní úřad Holice musel zajistit částku 229 028 Kč, tesařské práce stály 243 287 Kč, řezivo 64 697 Kč, klempířské práce 156 689 Kč, měděný plech 114 581 Kč, Umělecká řemesla Praha 44 465 Kč.²¹¹

V letech 1985 – 1987 za působení duchovního správce Jiřího Mannla proběhla oprava krovů a střechy kostela v Holicích. Při těchto opravách v letech 1986 – 1987 byla provedena oprava fasády kostela (mimo čelní strany, která byla opravena začátkem 70. let). V roce 1992 byl kostel vymalován a následně v letech 1992 – 1993 byla položena nová mramorová podlaha.²¹²

Je vidět, že holická farnost ve 20. století prožila mnohé útrapy, přes období válek a sociálního útlaku až k demokracii a jejímu opětovnému rozvoji. I během válek musel jít život dál, holická fara pokračovala v duchovní činnosti, střídali se duchovní správci, kteří zajišťovali opravy veškerých nemovitostí. V těžkých dobách představovala fara pro lidi určitou podporu a oporu v jejich těžkém životě. Lidé si sem chodili pro rady, podporu ve víru, že vše jednou skončí a bude lépe. Po skončení války došlo k jistému uvolnění a duchovní život se začal opět rozvíjet, ale s příchodem nového sociálního pořádku tento rozvoj skončil. Po roce 1990 došlo k opětovnému rozvoji víry mezi lidmi a duchovní život začíná rozkvétat.

²¹¹ Tamtéž.

²¹² Tamtéž.

Závěr

Cílem této práce bylo popsat historii farnosti v Holicích a přiblížení života obyčejných lidí, kteří byli součástí duchovního života a dění v Holicích. Život těchto lidí byl nastíněn z pohledu farní kroniky. Záměrem bylo získat ucelený názor na farní život.

V první kapitole jsem popsala historii města Holice od vzniku až po současnost. Druhou kapitolu jsem věnovala dějinám holické farnosti. Tato kapitola byla dále rozdělena na dvě podkapitoly, které se věnovaly faře a duchovním, kteří na faře působili od roku 1642 do 1946. Ve třetí kapitole jsem se zaměřila na kostel svatého Martina. V první části jsem se zabývala opravami samotného kostela svatého Martina, ve druhé opravou památek, které spadají pod správu farnosti. Ve čtvrté kapitole uvádím události ovlivňující farnost, jakož i události každodenního života obyvatel Holic, kteří byli jeho nedílnou součástí farnosti. Pátá kapitola popisuje události ve farnosti ve 20. století.

Ve své bakalářské práci jsem čerpala zejména z pramenů zabývajících se vznikem farnosti v Holicích, dále literaturou a regionální literaturou, která se týkala města Holic.

V hlavní části práce jsem dospěla k roku 1940. Avšak některé kapitoly se týkají školství a jsou zpracovány do konce 20. století jako ucelený přehled. V poslední kapitole "Události ve farnosti ve 20. století" popisují opravy kostela svatého Martina od roku 1946 do současnosti, dále pak slavnosti v Holicích a faráře, kteří jsou v kronice svědomitě zapsáni. Události v této kapitole jsou otevřeny k dalšímu bádání. Kronika, z níž jsem čerpala, převážně popisuje náboženské slavnosti konané v Holicích a okolí a dále opravy farních nemovitostí jako je kostel, fara, kapličky, kříže, sochy.

Druhá světová válka a komunistický režim farnost téměř zničily, takže díky ekonomickým a politickým vlivům, které nebyly nakloněny náboženství, lidé postupem času upustili od života ve víře. Avšak po roce 1990 dochází k opětovnému společenskému uvolnění a rozvoji náboženství, takže se lidé pozvolna k víře vrací a zahrnují ji do osobního života. Opět se aktivně zapojují do duchovního života a pomáhají potřebným občanům. A nová doba přináší rozvoj ve všech oblastech života.

Resumé

The aim of this thesis was to describe the history of the parish in Holice and the approach life of ordinary people who were part of spiritual life and the events in the town. Lives of these people were outlined from the perspective of the parish chronicle. The idea was to get a comprehensive view of parish life.

In the first chapter I am describing the history of the town of Holice from the inception to the present days. The second chapter is devoted to the history of the parish and the clergy who worked at the parish from 1642 to 1946. In the third chapter, I focused on the history of St. Martin's Church, on its reconstruction and the repairing of other monuments that fall under the administration of the parish. The fourth chapter tells about the events affecting the parish and everyday life of the population. The fifth chapter describes the events in the parish in the 20th century.

In my thesis, I drew mainly from the sources dealing with the establishment of the parish in Holice, as well as literature and regional literature, which concerned the development of the town of Holice.

I finished my research, mentioned in the main part of the thesis, in 1940, however, some chapters related to education are handled in a comprehensive overview to the period of the late 20th century. Yet, in the last chapter, "The events in the Parish in the 20th Century", I am describing the repair of St. Martin's church and the festivities in Holice, as well as the pastors, who are dutifully enrolled, are mentioned.

Nevertheless, the events in this chapter are open to further research. The chronicle, mentioned above, mainly describes the religious ceremonies and festivities in Holice and the surroundings, as well as the fixes of parish realty, such as of the church, rectory, chapel, crosses, and statues.

World War II and the communist regime nearly destroyed the parish, so, due to the economic and political influences that were not inclined to religion, people abandoned the life of faith. However, after the year 1990, owing to the release and re-development of religion, people are slowly returning to the faith. Again, they are actively involved in spiritual life, actively helping the needy citizens. A new era has brought development to all spheres of life.

Literatura a prameny

Literatura

HLADÍK, Pavel. *Holice 1336 - 1986*. Holice : Kulturní dům, 1986. Nestránkováno. Vychází k 650. výročí města jako obrazový doprovod publikace Holice – kapitoly z historie města.

HLADÍK, Pavel. *Holice : kapitoly z historie města*. Holice : Kulturní dům, 1980. s. 40.

KMENT, Miroslav - KAČER, Petr. *Holice*. 1. vyd. Holice : město Holice, 2001.

Holice v Čechách. Holice : Městský národní výbor, 1965. Nestránkováno.

PEŠKA, Lukáš - FORMÁNEK, Ladislav. *Odhalení pomníku T. G. M. a návštěva prezidenta Václava Klause v Holicích*. 1.vyd., Holice : Peška, 2003. s. 75, ISBN 80-239-2102-9.

KMENT, Václav. *110 let Chrudimsko – Holické dráhy a Holice v datech*. Holice, 2009. Nestránkováno.

HLADÍK, Pavel - KMENT, Miroslav. *Holice : Historický lexikon 1336 - 2001*. Holice : Město Holice, 2002. s. 125.

Holice : Turistický průvodce. Holice : Město Holice, 1996. Nestránkované. Barevné fotografie.

PODHORSKÝ, Marek. *Pardubický kraj*. 1.vyd. Praha : Freytag & Berndt, 2004. s. 195. (Průvodce na cesty). ISBN 80-7316-077-3.

HLADÍK, Pavel. *Africké muzeum Dr. Emila Holuba Holice*. [Holice] : Kulturní dům města Holic, 2012. [91] s. ISBN 978-80-260-7713-8.

SEVERS, Sulpicius. *Život svatého Martina*. překlad Pavel Ryneš. Praha : Herrmann & synové, 2003. Poslední Římané. s. 269. ISBN 80-239-2135-5.

PANOCH, Pavel et al. *Slavné vily Pardubického kraje*. 1. vyd. Praha : Foibos, 2009. s. 210. ISBN 978-80-87073-12-4.

HANUŠ, Jiří. *Malý slovník osobností českého katolicismu 20. století s antologií textů*. 1. vyd. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2005. s. 307. Dějiny a kultura; sv. č. 10. ISBN 80-7325-029-2.

GALANDAUER, Jan. *František Ferdinand d'Este: následník trůnu*. Vyd. 1. Praha : Paseka, 2000. s. 353, [16] s. obr. příl. Historická paměť. Velká řada; sv. 5. ISBN 80-7185-325-9.

KMENT, Miloslav. Historie holických ulic (20). In *Holické listy: zpravodaj města Holic 7*, 2011, s. 7.

MORÁVKOVÁ-UDRŽALOVÁ, Libuše. *Naše Roveň: vzpomínky Libuše Morávkové Udržalové*. Vyd. 1. Praha : Vyšehrad, 1998. s. 314. ISBN 80-7021-259-4.

ADAM, Adolf. *Liturgický rok: historický vývoj a současná praxe*. Vyd. 1. Praha : Vyšehrad, 1998. s. 325. ISBN 80-7021-269-1.

TOMAN, Prokop Hugo. *Nový slovník československých výtvarných umělců 2*. 4. vyd. Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 1993. s. 95-194. ISBN 80-900648-4-1.

WEIGL, Jiří et al. *Otto von Bismarck: 200 let od narození*. Vydání první. Praha : Institut Václava Klause, 2015. s. 157. Publikace; č. 20/2015. ISBN 978-80-7542-001-5.

LENDEROVÁ, Milena - JIRÁNEK, Tomáš, - MACKOVÁ, Marie. *Z dějin české každodennosti: život v 19. století*. Vyd. 1. Praha : Karolinum, 2009. s. 430. ISBN 978-80-246-1683-4.

BALÍK, Stanislav - HANUŠ, Jiří. *Katolická církev v Československu 1945-1989*. 1. vyd. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007. s. 399. ISBN 978-80-7325-130-7.

KMENT, Miloslav. Historie holických ulic (18). In *Holické listy: zpravodaj města Holic* 6, 2010, s. 7.

KMENT, Miloslav. Historie holických ulic (17). In *Holické listy: zpravodaj města Holic* 6, 2010, s. 7.

KMENT, Miloslav. Co nám o listopadu říkají kronikáři. In *Holické listy: zpravodaj města Holic* 8, 2012, s. 7.

KMENT, Miloslav. Historie holických ulic (11). In *Holické listy: zpravodaj města Holic* 6, 2010, s. 7.

KMENT, Miloslav. Jak šly roky - 1923. In *Holické listy: zpravodaj města Holic* 11, 2015, s. 10.

ROSŮLEK, František Karel, ed. *Pardubicko, Holicko, Přeloučsko: dějinný a místopisný obraz. Díl I., II., Lid, jeho kulturní život a práce*. Vyd. 1. Pardubice : GARN, 2015. s. 236 ; 328.

Historický kalendář. In *Holické ozvěny: zpravodaj města Holic* 6, 2001.

KMENT, Miloslav. Dvě pozoruhodné osoby měsíce února. In *Holické listy: zpravodaj města Holic* 7, 2011, s. 7.

Osobnost měsíce – architekt Otakar Novotný. In *Holické listy: zpravodaj města Holic* 6, 2010, s. 7.

KLIMEŠ, Lumír. *Slovník cizích slov*. 6., přepracované a doplněné vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1998. 862 s. Odborné slovníky. ISBN 80-04-26710-6.

ŠAFAŘÍK, Antonín – POSPÍŠIL, Otokar. *Holice: obraz vývoje a současnosti*. Holice : Antonín Šafařík, 1911. s. 255.

SCHAUBER, Vera - SCHINDLER, Hanns Michael. *Rok se svatými*. Vyd. 1. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1994. s. 702. ISBN 80-85527-75-8.

FORMÁNEK, Ladislav. *Holice ve fotografii*. Holice : Dům dětí a mládeže, 1993. s. 169.

MONTJOUVENT, Philippe de. *Sissi: nesmrtelná císařovna*. Vyd. 1. Frýdek-Místek: Alpress, 2009. 144 s. Klokan. ISBN 978-80-7362-730-0.

VOREL, Petr. *Páni z Pernštejna: vzestup a pád rodu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy*. Vyd. 2. V Praze: Rybka, 2012. s. 342, [24] s. obr. příl. ISBN 978-80-87067-21-5.

HLADÍK, Pavel. *Holice: obrazový průvodce minulostí a současností města*. Holice: Kulturní dům města Holic, 2014. 199 s. ISBN 978-80-260-6194-6.

Prameny

Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836.

Státní okresní archiv Pardubice, Archiv města Holice, kniha č. 148, Kronika města Holic z let 1901 – 1948

Státní okresní archiv Pardubice, Farní úřad Holice, kart. 3, Socha svatého Josefa v Holicích II. 1891.

Státní okresní archiv Pardubice, Farní úřad Holice, kart. 3, Kříž v Dolních Ředvicích 1897.

Internet

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1431626-obchvat-holic-je-dokonceny-z-mesta-zmizi-nakladni-doprava> [online]. © Česká televize 1996 – 2016 [cit. 2015-02-14]. Dostupné z WWW: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1431626-obchvat-holic-je-dokonceny-z-mesta-zmizi-nakladni-doprava>.

<http://www.farnost-holice.cz/o-kostele/> [online]. © 2010-13 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z WWW: <http://www.farnost-holice.cz/o-kostele/>.

<http://www.farnost-holice.cz/farnost/> [online]. © 2010-13 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z WWW: <http://www.farnost-holice.cz/farnost/>.

<http://www.sokolholice.cz/o-nas> [online]. © 2014 – 2016 [cit. 2015-02-14]. Dostupné z WWW: <http://www.sokolholice.cz/o-nas>.

<http://www.holice.eu/aktuality-holice/historie-a-soucasnost/item/11-sokolovna.html> [online]. © 2014 [cit. 2015-0-25]. Dostupné z WWW: <http://www.holice.eu/aktuality-holice/historie-a-soucasnost/item/11-sokolovna.html>.

Karel Malich [online]. Dostupné z WWW: http://www.zusholice.cz/Karel_Malich.html.

<http://www.holice.eu/aktuality-holice/vyznamne-osobnosti/item/59-malejovsky-josef.html> [online]. © 2014 [cit. 2016-11-10]. Dostupné z WWW: <http://www.holice.eu/aktuality-holice/vyznamne-osobnosti/item/59-malejovsky-josef.html>.

<http://www.holice.eu/aktuality-holice/spolky-a-sdruzeni/item/246-klub-d%C5%AFchodc%C5%AF.html> [online]. © 2014 – 2016 [cit. 2016-11-10]. Dostupné z WWW: <http://www.holice.eu/aktuality-holice/spolky-a-sdruzeni/item/246-klub-d%C5%AFchodc%C5%AF.html>.

Seznam příloh

Obrázek č. 1. Vnitřek kostela. (Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836)

Obrázek č. 2. Pohled na kostel a faru z roku 1983. (FORMÁNEK, Ladislav. *Holice ve fotografii*)

Obrázek č. 3. Rekonstrukce kostela v roce 1988. (FORMÁNEK, Ladislav. *Holice ve fotografii*)

Obrázek č. 4. Fara v Holicích 2016. (Foto autorka 2016)

Obrázek č. 5. Kostel a fara v Holicích 2016. (Foto autorka 2016)

Obrázek č. 6. Hlavní vchod do kostela v Holicích 2016. (Foto autorka 2016)

Obrázek č. 7. Socha svatého Martina nad hlavními dveřmi kostela 2016. (Foto autorka 2016)

Obrázek č. 8. Vnitřek kostela 2016. (HLADÍK, Pavel. *Holice: obrazový průvodce minulostí a současností města.*)

Obrázek č. 9. Pohled na hlavní oltář. (HLADÍK, Pavel. *Holice: obrazový průvodce minulostí a současností města.*)

Přílohy

Obrázek č. 1. Vnitřek kostela. (Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836)

Obrázek č. 2. Pohled na kostel a faru z roku 1983. (FORMÁNEK, Ladislav. *Holice ve fotografii*)

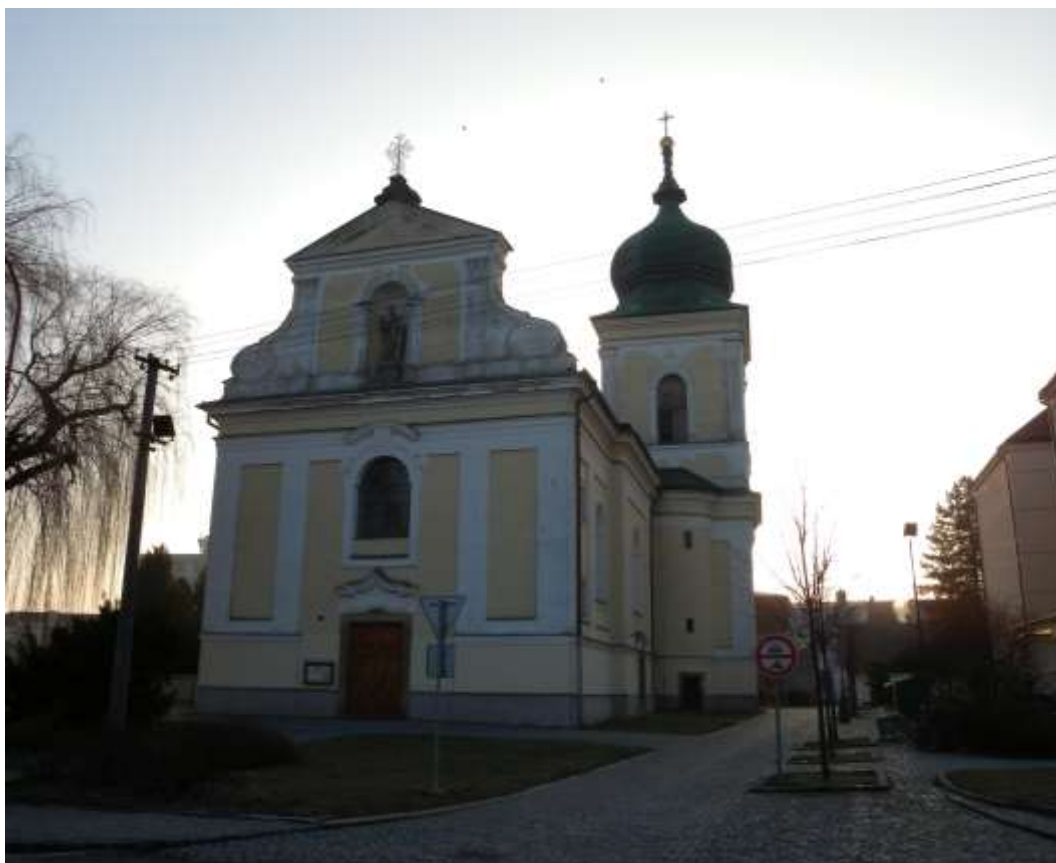
Obrázek č. 3. Rekonstrukce kostela v roce 1988. (FORMÁNEK, Ladislav. *Holice ve fotografi*)

Obrázek č. 4. Fara v Holicích 2016. (Foto autorka 2016)

Obrázek č. 5. Kostel a fara v Holicích 2016. (Foto autorka 2016)

Obrázek č. 6. Hlavní vchod do kostela v Holicích 2016. (Foto autorka 2016)

Obrázek č. 7. Socha svatého Martina nad hlavními dveřmi kostela 2016. (Foto autorka 2016)

Obrázek č. 8. Vnitřek kostela 2016. (HLADÍK, Pavel. *Holice: obrazový průvodce minulostí a současností města.*)

Obrázek č. 9. Pohled na hlavní oltář. (HLADÍK, Pavel. *Holice: obrazový průvodce minulostí a současností města.*)